Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

της 24ης Σεπτεμβρίου 2019*

«Ανταγωνισμός – Συμπράξεις – Αγορά τυποποιημένων φακέλων βάσει καταλόγου και ειδικών τυπωμένων φακέλων – Απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ – Μερική ακύρωση λόγω παράβασης της υποχρέωσης αιτιολόγησης – Τροποποιητική απόφαση – Διαδικασία διευθέτησης διαφορών – Πρόστιμα – Βασικό ποσό – Κατ' εξαίρεση προσαρμογή – Ανώτατο όριο 10 % επί του συνολικού κύκλου εργασιών – Άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 – Αρχή non bis in idem – Ασφάλεια δικαίου – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Ίση μεταχείριση – Σώρευση κυρώσεων – Αναλογικότητα – Επιείκεια – Πλήρης δικαιοδοσία»

Στην υπόθεση T-466/17,

Printeos, SA, με έδρα το Alcalá de Henares (Ισπανία),

Printeos Cartera Industrial, SL, με έδρα το Alcalá de Henares,

Tompla Scandinavia AB, με έδρα τη Στοκχόλμη (Σουηδία),

Tompla France, με έδρα το Fleury-Mérogis (Γαλλία),

Tompla Druckerzeugnisse Vertriebs GmbH, με έδρα το Leonberg (Γερμανία),

εκπροσωπούμενες από τον H. Brokelmann και την P. Martínez-Lage Sobredo, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από την F. Castilla Contreras, τον F. Jimeno Fernández και τον C. Urraca Caviedes,

καθής,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα τη μερική ακύρωση της απόφασης C(2017) 4112 τελικό της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 2017, για την τροποποίηση της απόφασης C(2014) 9295 τελικό, της 10ης Δεκεμβρίου 2014, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 [ΣΛΕΕ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (AT.39780 – Φάκελοι) και, επικουρικώς, τη μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους M. van der Woude, πρόεδρο, S. Frimodt Nielsen, V. Kreuschitz (εισηγητή), N. Półtorak και E. Perillo, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Απριλίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

I. Ιστορικό της διαφοράς

A. Η διοικητική διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης

1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την απόφασή της C(2014) 9295 τελικό, της 10ης Δεκεμβρίου 2014, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 [ΣΛΕΕ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (AT.39780 – Φάκελοι) (στο εξής: αρχική απόφαση), διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι οι προσφεύγουσες, Printeos SA, Tompla Sobre Exprés SL, νυν Printeos Cartera Industrial SL, Tompla Scandinavia AB, Tompla France και Tompla Druckerzeugnisse Vertriebs GmbH, παρέβησαν το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), καθόσον συμμετείχαν, κατά το διάστημα από τις 8 Οκτωβρίου 2003 έως τις 22 Απριλίου 2008, σε σύμπραξη συναφθείσα και τεθείσα σε εφαρμογή στην ευρωπαϊκή αγορά τυποποιημένων φακέλων βάσει καταλόγου και ειδικών τυπωμένων φακέλων, συμπεριλαμβανομένων των αγορών της Δανίας, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Σουηδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Νορβηγίας. Η σύμπραξη αυτή είχε ως σκοπό τον συντονισμό των τιμών πώλησης, την κατανομή της πελατείας και την ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών. Εκτός από τις προσφεύγουσες, στη σύμπραξη συμμετείχαν και οι όμιλοι Bong (στο εξής: Bong), GPV France SAS and Heritage Envelopes Ltd (στο εξής: GPV), Holdham SA (στο εξής: Hamelin) και Mayer-Kuvert (στο εξής: Mayer-Kuvert), αποδέκτες επίσης της αρχικής απόφασης.

2 Η αρχική απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών του άρθρου 10α του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων [101 και 102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2004, L 123, σ. 18), και της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών εν όψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008, C 167, σ. 1, στο εξής: ανακοίνωση για τη διευθέτηση διαφορών).

3 Για τη διαπιστωθείσα παράβαση (άρθρο 1, παράγραφος 5, της αρχικής απόφασης), η Επιτροπή επέβαλε στις προσφεύγουσες, από κοινού και εις ολόκληρον, πρόστιμο ύψους 4 729 000 ευρώ (άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης).

4 Η διοικητική διαδικασία, κατόπιν της οποίας εκδόθηκε η αρχική απόφαση, κινήθηκε από την Επιτροπή, με δική της πρωτοβουλία, βάσει πληροφοριών και εγγράφων που της διαβίβασε ανώνυμος πληροφοριοδότης. Στις 14 Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή διενήργησε ελέγχους δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [101 και 102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), στις προσφεύγουσες και σε άλλες εταιρίες που εμπλέκονταν στη σύμπραξη στη Δανία, στην Ισπανία, στη Γαλλία και στη Σουηδία. Την 1η Οκτωβρίου 2010 και στις 31 Ιανουαρίου 2011 πραγματοποιήθηκαν και άλλοι έλεγχοι στη Γερμανία (αιτιολογική σκέψη 16 της αρχικής απόφασης).

5 Στις 22 Οκτωβρίου 2010, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν στην Επιτροπή αίτηση επιεικούς μεταχείρισης βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2006, C 298, σ. 17, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας)

(αιτιολογική σκέψη 17 της αρχικής απόφασης), καθώς και αντίστοιχη αίτηση προς την Comisión Nacional de la Competencia, μετονομασθείσα εν συνεχεία σε Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (Αρχή Ανταγωνισμού, Ισπανία, στο εξής: CNC).

6 Στις 15 Μαρτίου 2011, η CNC κίνησε διαδικασία προκειμένου να ερευνήσει αν υπήρξε παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και των αντίστοιχων ισπανικών κανόνων ανταγωνισμού διαπραχθείσα, μεταξύ άλλων, από την Tompla Sobre Exprés, συμπεριλαμβανομένων των ισπανικών θυγατρικών της, όσον αφορά μόνον την αγορά χάρτινων φακέλων της Ισπανίας [υπόθεση S/0316/10, Sobres de papel (χάρτινοι φάκελοι)]. Συναφώς, η Επιτροπή δεν ανταποκρίθηκε σε αίτημα των προσφευγουσών να κάνει χρήση του προνομίου της, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003, να κινήσει τη διαδικασία και να αφαιρέσει από τη CNC την αρμοδιότητά της προκειμένου να εφαρμόσει το άρθρο 101 ΣΛΕΕ. Η διαδικασία αυτή κατέληξε στην έκδοση από τη CNC, στις 25 Μαρτίου 2013, απόφασης με την οποία επιβλήθηκε στις εταιρίες αυτές πρόστιμο συνολικού ύψους 10 141 530 ευρώ λόγω της συμμετοχής τους στην αγορά της Ισπανίας, κατά τα έτη 1977 έως 2010, σε συμπράξεις με σκοπό τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των διαγωνισμών που προκήρυσσε η ισπανική διοίκηση για την προμήθεια προτυπωμένων φακέλων για τις εκλογές και τα δημοψηφίσματα σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, την κατανομή της προσφοράς προτυπωμένων φακέλων για εμπορική χρήση στο χονδρεμπόριο, τον καθορισμό των τιμών των λευκών φακέλων και τον περιορισμό των τεχνολογιών. Κατόπιν προσφυγής που ασκήθηκε, μεταξύ άλλων, από την πρώτη προσφεύγουσα, το Audiencia Nacional, Sala de lo Contencioso (Κεντρικό Δικαστήριο, τμήμα γενικής αρμοδιότητας, Ισπανία), ακύρωσε εν μέρει την απόφαση αυτή στο μέτρο που καθόριζε το ύψος του επιβληθέντος προστίμου και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον της CNC προκειμένου να προσδιορίσει εκ νέου το εν λόγω ύψος σύμφωνα με τα νόμιμα ισχύοντα κριτήρια.

7 Εφόσον όλα τα εμπλεκόμενα μέρη εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους να συμμετάσχουν στις συζητήσεις για τη διευθέτηση των διαφορών, η Επιτροπή κίνησε, στις 10 Δεκεμβρίου 2013, τη διαδικασία του άρθρου 10α του κανονισμού 773/2004, στο πλαίσιο της οποίας διεξήγαγε διμερείς συναντήσεις με καθένα από τα μέρη (αιτιολογικές σκέψεις 19 και 20 της αρχικής απόφασης).

8 Κατά τη συνάντηση της 21ης Ιανουαρίου 2014, η Επιτροπή παρουσίασε στις προσφεύγουσες μια συνολική εικόνα της σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης των αποδεικτικών στοιχείων που διέθετε.

9 Οι προσφεύγουσες κοινοποίησαν στις 24 Φεβρουαρίου 2014 ανεπίσημο έγγραφο, τύπου «non paper», με το οποίο ζήτησαν από την Επιτροπή να λάβει υπόψη, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, πρώτον, το πρόστιμο που τους επέβαλε η CNC, καθόσον το πρόστιμο αυτό ανερχόταν στο 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους για το 2012, δεύτερον, το ότι αποτελούν όμιλο «ενός προϊόντος» (που παράγει, δηλαδή, ένα μόνο προϊόν) και, τρίτον, την παράγραφο 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές), η οποία παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της επίμαχης υπόθεσης, να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων ή των ορίων που προβλέπονται στην παράγραφο 21 των ίδιων κατευθυντηρίων γραμμών.

10 Η Επιτροπή, αντί δεύτερης συνάντησης, με τη σύμφωνη γνώμη των προσφευγουσών, παρουσίασε, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 17ης Ιουνίου 2014, επισκόπηση των βασικών κριτηρίων που έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους του επιβλητέου προστίμου, όπως η αξία των πωλήσεων που πραγματοποίησαν οι προσφεύγουσες το 2007, ύψους 143 316 000 ευρώ, ο κύκλος εργασιών τους για το 2013, ύψους 121 728 000 ευρώ, η διάρκεια της συμμετοχής τους στη σύμπραξη κ.λπ. Οι προσφεύγουσες απάντησαν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 18ης Ιουνίου 2014, επιβεβαιώνοντας την αξία των πωλήσεων και τον κύκλο εργασιών τους που συνεκτίμησε η Επιτροπή και δηλώνοντας ότι δεν είχαν ουσιώδεις παρατηρήσεις επί του θέματος.

11 Κατά τη συνάντηση της 24ης Οκτωβρίου 2014, η Επιτροπή ενημέρωσε τις προσφεύγουσες για τις μεθόδους και τα κριτήρια υπολογισμού του ύψους του προστίμου, δηλαδή, πρώτον, για το ποσοστό (15 %) επί της αξίας των πωλήσεων (143 316 000 ευρώ το 2007) που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου, δεύτερον, για τη διάρκεια της παράβασης των προσφευγουσών (τέσσερα χρόνια και έξι μήνες), τρίτον, για το πρόσθετο ποσό του 15 %, τέταρτον, για την απουσία ελαφρυντικών ή επιβαρυντικών περιστάσεων, πέμπτον, για τη μη εφαρμογή πολλαπλασιαστικού συντελεστή, έκτον, για το ανώτατο επιτρεπόμενο ύψος του προστίμου των 12 171 800 ευρώ (10 % του συνολικού κύκλου εργασιών των προσφευγουσών του έτους 2013), έβδομον, για την κατ' εξαίρεση μείωση του ποσού του προστίμου βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών λόγω των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι τα βασικά ποσά όλων των μερών της σύμπραξης υπερέβαιναν το ανώτατο όριο του 10 % του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, όγδοον, για τη συμπληρωματική μείωση λόγω του χαρακτηρισμού του ομίλου των προσφευγουσών ως ομίλου «ενός προϊόντος», ένατον, για τη μη δυνατότητα χορήγησης μείωσης λόγω του ότι επιβλήθηκε πρόστιμο και από τη CNC, εφόσον η σύμπραξη που αφορούσε το πρόστιμο της CNC ήταν διαφορετική από τη σύμπραξη που διερεύνησε η Επιτροπή και έπρεπε να επιβληθούν χωριστές κυρώσεις σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες, διαφορετικές από εκείνες που επέβαλε η Επιτροπή, δέκατον, για τη σχεδιαζόμενη μείωση κατά 50 % βάσει των παραγράφων 24 και 25 της ανακοίνωσης περί συνεργασίας, ενδέκατον, για τη σχεδιαζόμενη μείωση κατά 10 % βάσει της παραγράφου 32 της ανακοίνωσης για τη διευθέτηση διαφορών και, τέλος, για το περιθώριο διακύμανσης του ποσού του προστίμου μεταξύ 4 610 000 και 4 848 000 ευρώ, του οποίου το ανώτατο όριο οι προσφεύγουσες έπρεπε να αποδεχθούν με την πρότασή τους για διευθέτηση της διαφοράς.

12 Στις 7 Νοεμβρίου 2014, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν την πρότασή τους για διευθέτηση της διαφοράς αποδεχόμενες την αξία των πωλήσεων και τον κύκλο εργασιών που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή, καθώς και το ανώτατο ποσό του προστίμου των 4 848 000 ευρώ.

13 Η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση αιτιάσεων στις 18 Νοεμβρίου 2014.

14 Στις 20 Νοεμβρίου 2014, οι προσφεύγουσες επιβεβαίωσαν, σύμφωνα με την παράγραφο 26 της ανακοίνωσης για τη διευθέτηση διαφορών, ότι η ανακοίνωση αιτιάσεων αντιστοιχούσε στο περιεχόμενο της πρότασής τους για διευθέτηση της διαφοράς και ότι ισχύει η δέσμευσή τους ότι θα συμμετάσχουν στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

15 Με την αρχική απόφαση, όσον αφορά τον υπολογισμό των προστίμων που επιβλήθηκαν, η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό για καθεμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (αιτιολογικές σκέψεις 71 έως 84 της αρχικής απόφασης) όπως συνοψίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Επιχείρηση	Αξία των πωλήσεων σε ευρώ	Συντελεστής βαρύτητας %	Διάρκεια	Πρόσθετο ποσό %	Ποσό αναφοράς σε ευρώ
Bong	140 000 000	15	4,5	15	115 500 000
[…] GPV	125 086 629	15	4,5	15	103 196 000
Hamelin	185 521 000	15	4,416	15	150 717 000
Mayer-Kuvert	70 023 181	15	4,5	15	57 769 000
Printeos […]	143 316 000	15	4,5	15	118 235 000

16 Περαιτέρω, στις αιτιολογικές σκέψεις 85 έως 87 της αρχικής απόφασης, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν χρειαζόταν να προσαρμόσει τα βασικά ποσά κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 28 και 29 των κατευθυντηρίων γραμμών, εκτός από την περίπτωση της Mayer-Kuvert, στην οποία έπρεπε να εφαρμοστεί μείωση 10 % λόγω της περιορισμένης συμμετοχής της στην παράβαση.

17 Υπό τον τίτλο «Προσαρμογή των βασικών ποσών», η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, δεδομένου ότι οι πωλήσεις της πλειονότητας των εμπλεκόμενων μερών είχαν πραγματοποιηθεί σε μία μόνον αγορά, στην οποία τα εν λόγω μέρη συμμετείχαν για πολλά χρόνια, στην πράξη, όλα τα ποσά των προστίμων μπορούσαν να ανέλθουν μέχρι το ανώτατο όριο του 10 % επί του συνολικού κύκλου εργασιών και ότι η εφαρμογή του εν λόγω ανώτατου ορίου αποτελεί τον κανόνα και όχι την εξαίρεση (αιτιολογική σκέψη 88 της αρχικής απόφασης). Συναφώς, η Επιτροπή υπενθύμισε τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία επισημάνθηκε ότι μια τέτοια προσέγγιση μπορούσε να δημιουργήσει αμφιβολίες υπό το πρίσμα της αρχής της εξατομίκευσης των ποινών και των κυρώσεων, καθόσον θα μπορούσε να οδηγήσει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, σε περίπτωση κατά την οποία κάθε διαφοροποίηση βάσει της βαρύτητας της παράβασης ή των ελαφρυντικών περιστάσεων δεν θα μπορεί να έχει αντίκτυπο επί του ύψους του προστίμου (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Putters International κατά Επιτροπής, T-211/08, EU:T:2011:289, σκέψη 75). Λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της παρούσας υπόθεσης, η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια και να εφαρμόσει την παράγραφο 37 των κατευθυντηρίων γραμμών που της παρέχει τη δυνατότητα να παρεκκλίνει από τη μέθοδο υπολογισμού των κατευθυντηρίων γραμμών (αιτιολογικές σκέψεις 89 και 90 της αρχικής απόφασης).

18 Οι αιτιολογικές σκέψεις 91 και 92 της αρχικής απόφασης έχουν ως εξής:

«(91) Εν προκειμένω, το βασικό ποσό προσαρμόστηκε έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη η αξία των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών, καθώς και οι διαφορές μεταξύ των μερών αναλόγως της ατομικής συμμετοχής τους στην παράβαση. Συνολικώς, τα πρόστιμα θα οριστούν σε επίπεδο ανάλογο με την παράβαση και έτσι ώστε να έχουν επαρκώς αποτρεπτικό αποτέλεσμα.

(92) Συνεπώς, θα εφαρμοστεί μείωση στα πρόστιμα όλων των μερών. Υπό τις ειδικές περιστάσεις της εξεταζόμενης περιπτώσεως, ενόψει του γεγονότος ότι όλα τα μέρη ήταν ενεργά, σε διαφορετικό μεν, αλλά σημαντικό βαθμό, στην πώληση τυποποιημένων φακέλων βάσει καταλόγου και ειδικών τυπωμένων φακέλων, προτείνεται μείωση του επιβλητέου προστίμου κατά 98 % για την παράβαση που διέπραξε η GPV, κατά 90 % για την Tompla, κατά 88 % για τη Bong και τη Mayer-Kuvert, και κατά 85 % για τη Hamelin.»

19 Το αποτέλεσμα της προσαρμογής αυτής των βασικών ποσών συνοψίζεται ως εξής (βλ. επίσης τον πίνακα που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 93 της αρχικής απόφασης):

Επιχείρηση	Βασικό ποσό σε ευρώ πριν από την προσαρμογή	Έκπτωση %	Βασικό ποσό σε ευρώ μετά την προσαρμογή
Bong	115 500 500	88	13 860 000
GPV	103 196 000	98	2 063 920
Hamelin	150 717 000	85	22 607 550
Mayer-Kuvert	57 769 000	88	6 932 280
Printeos	118 235 000	90	11 823 500

20 Εξάλλου, η Επιτροπή χορήγησε στις προσφεύγουσες πρόσθετες μειώσεις του ποσού του προστίμου κατά 50 % βάσει της ανακοίνωσης περί συνεργασίας και κατά 10 % δυνάμει της παραγράφου 32 της ανακοίνωσης για τη διευθέτηση διαφορών (αιτιολογικές σκέψεις 99, 102 και 103 της αρχικής απόφασης). Δυνάμει των αντίστοιχων σχετικών κανόνων, στη Hamelin και στη Mayer-Kuvert χορηγήθηκαν μειώσεις του ποσού των προστίμων τους κατά 25 % και 10 % αντιστοίχως (λόγω συνεργασίας) και κατά 10 % (λόγω διευθέτησης διαφορών) (αιτιολογικές σκέψεις 100 έως 103 της αρχικής απόφασης).

21 Τέλος, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 104 έως 108 της αρχικής απόφασης, που φέρουν τον τίτλο «Ικανότητα καταβολής προστίμου», κατόπιν των συνοδευόμενων από αποδεικτικά στοιχεία αιτήσεων που υπέβαλαν η Bong και η Hamelin βάσει της παραγράφου 35 των κατευθυντηρίων γραμμών, το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε ανήλθε τελικώς σε 3 118 000 και 4 996 000 ευρώ, αντιστοίχως. Οι προσφεύγουσες δεν υπέβαλαν αντίστοιχη αίτηση στην Επιτροπή ούτε χορηγήθηκε σε αυτές μείωση βάσει της εν λόγω παραγράφου.

Β. Απόφαση στην υπόθεση T-95/15

22 Κατόπιν προσφυγής των προσφευγουσών, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα τη μερική ακύρωση της αρχικής απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο, με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), ακύρωσε το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης με την αιτιολογία ότι η απόφαση αυτή ήταν ανεπαρκώς αιτιολογημένη κατά την έννοια του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ (απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-95/15, EU:T:2016:722, σκέψεις 57 και 58 και σημείο 1 του διατακτικού).

23 Τα επιχειρήματα προς στήριξη της ακύρωσης αυτής εκτίθενται στις σκέψεις 45 έως 56 της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722).

24 Η απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), κατέστη αμετάκλητη.

Γ. Απόφαση στην υπόθεση T-201/17

25 Κατόπιν προσφυγής-αγωγής της πρώτης προσφεύγουσας, η οποία κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 31 Μαρτίου 2017, βάσει του άρθρου 268 ΣΛΕΕ με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από την άρνηση της Επιτροπής να της καταβάλει τόκους υπερημερίας επί του κύριου ποσού του προστίμου που επιστράφηκε κατόπιν της ακύρωσης της αρχικής απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο, με απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2019, Printeos κατά Επιτροπής (T-201/17, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2019:81), υποχρέωσε την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, να αποκαταστήσει τη ζημία που υπέστη η πρώτη προσφεύγουσα και να της καταβάλει ποσό ύψους 184 592,95 ευρώ, πλέον τόκων υπερημερίας. Η Επιτροπή άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης αυτής, η οποία καταχωρίσθηκε με τον αριθμό C-301/19 P.

Δ. Επανάληψη της διοικητικής διαδικασίας και έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης

26 Κατόπιν της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), η Επιτροπή, στις 29 Μαρτίου 2017, απηύθυνε στις προσφεύγουσες επιστολή με την οποία τις πληροφορούσε για την πρόθεσή της να εκδώσει νέα απόφαση επιβάλλοντάς τους το ίδιο ποσό προστίμου με εκείνο που επιβλήθηκε με την αρχική απόφαση, διευκρινίζοντας παράλληλα τα κριτήρια που ελήφθησαν υπόψη για τον υπολογισμό των επιβληθέντων στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προστίμων, ιδίως τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε δυνάμει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών. Κάλεσε επίσης τις προσφεύγουσες να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός τριών εβδομάδων από την παραλαβή της εν λόγω επιστολής.

27 Με επιστολή της 17ης Απριλίου 2017, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους υποστηρίζοντας ότι η έκδοση νέας απόφασης ήταν αντίθετη προς την αρχή ne bis in idem, δεδομένου ότι η ακύρωση της αρχικής απόφασης με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), δεν ήταν αμιγώς διαδικαστικής φύσεως και ότι η αρχική απόφαση προσέβαλε επίσης το θεμελιώδες δικαίωμά τους σε χρηστή διοίκηση, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

Οι προσφεύγουσες επίσης ισχυρίστηκαν ότι το υπό εξέταση πρόστιμο εισήγαγε δυσμενή διάκριση έναντι αυτών και ότι, σύμφωνα με την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 11), για λόγους επιείκειας, η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε από τη CNC με την απόφαση της 25ης Μαρτίου 2013.

28 Με την απόφαση C(2017) 4112 τελικό, της 16ης Ιουνίου 2017, για την τροποποίηση της αρχικής απόφασης (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), που απευθυνόταν μόνο στις προσφεύγουσες, η Επιτροπή τους επέβαλε, από κοινού και εις ολόκληρον, πρόστιμο ύψους 4 729 000 ευρώ (άρθρα 1 και 3, καθώς και αιτιολογικές σκέψεις 8 και 9 της εν λόγω απόφασης).

29 Κατά πρώτον, στην αιτιολογική σκέψη 7 της προσβαλλόμενης απόφασης, επισημαίνεται ότι η μερική ακύρωση της αρχικής απόφασης από το Γενικό Δικαστήριο λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας είχε απλώς και μόνον διαδικαστικό χαρακτήρα. Επομένως, η ακύρωση αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «αθώωση» υπό την έννοια του άρθρου 50 του Χάρτη (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582, σκέψεις 59 έως 63 και 693 έως 695), η δε Επιτροπή είχε το δικαίωμα να επαναλάβει τη διοικητική διαδικασία από το σημείο κατά το οποίο επήλθε η παρανομία (αποφάσεις της 9ης Δεκεμβρίου 2014, Lucchini κατά Επιτροπής, T-91/10, EU:T:2014:1033, σκέψη 173, και της 9ης Δεκεμβρίου 2014, SP κατά Επιτροπής, T-472/09 και T-55/10, EU:T:2014:1040, σκέψη 277).

30 Κατά δεύτερον, στην αιτιολογική σκέψη 8 της προσβαλλόμενης απόφασης, διευκρινίζεται ότι η απόφαση αυτή «παρέχει συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την εφαρμοσθείσα μεθοδολογία και τα πραγματικά περιστατικά που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή για να καθορίσει και να προσαρμόσει τα βασικά ποσά του προστίμου, όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 88 έως 93 της [αρχικής] απόφασης».

31 Κατά τρίτον, στις αιτιολογικές σκέψεις 10 έως 22 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή εξηγεί τη μεθοδολογία και τους λόγους για τις «προσαρμογές» των βασικών ποσών των προστίμων, δυνάμει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, στις οποίες στηρίζονται οι αιτιολογικές σκέψεις 88 έως 95 της αρχικής απόφασης.

32 Στην αιτιολογική σκέψη 14 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι έλαβε υπόψη την ελάχιστη μείωση που απαιτούνταν για να ορίσει το βασικό ποσό του προστίμου που θα επέβαλλε σε κάθε μία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι το προσαρμοσμένο βασικό ποσό αντανακλούσε τον συγκρίσιμο χαρακτήρα της συμμετοχής τους στη σύμπραξη. Διευκρινίζεται επιπλέον ότι τυχόν ομοιόμορφη μείωση για όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις θα οδηγούσε σε κατάσταση κατά την οποία κάθε μία από τις επιχειρήσεις αυτές θα ωφελούνταν αδικαιολόγητα από την ελάχιστη μείωση που απαιτούνταν για να οριστεί το βασικό ποσό κάτω από το ανώτατο όριο του 10 % όσον αφορά την επιχείρηση της οποίας το βασικό ποσό υπερβαίνει το εν λόγω ανώτατο όριο κατά το μέγιστο, ήτοι την GPV, πράγμα το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα πρόστιμα που δεν ανταποκρίνονται στη βαρύτητα των παραβάσεών τους και δεν διασφαλίζουν επαρκές αποτρεπτικό αποτέλεσμα.

33 Στην αιτιολογική σκέψη 15 της προσβαλλόμενης απόφασης, αναφέρεται ότι η Επιτροπή προσάρμοσε, κατ' αρχάς, το βασικό ποσό για κάθε μία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις λαμβάνοντας υπόψη το τμήμα της αξίας των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών (στο εξής: δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών). Πλην όμως, οι προσαρμογές στην αρχική απόφαση αποσκοπούσαν επίσης στο να διασφαλίσουν ότι τα προσαρμοσμένα πρόστιμα συνεχίζουν να αντανακλούν τη συνολική βαρύτητα της παράβασης, χωρίς εντούτοις να αλλοιώνεται η σχετική βαρύτητα των αντίστοιχων βασικών ποσών όσον αφορά τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, η οποία αντιστοιχούσε στη συγκρίσιμη συμμετοχή τους στη σύμπραξη. Τα μεθοδολογικά αυτά στοιχεία είχαν αντίκτυπο στις ατομικές μειώσεις που χορηγήθηκαν σε καθεμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

34 Κατά την αιτιολογική σκέψη 16 της προσβαλλόμενης απόφασης, στην αρχική απόφαση ελήφθη υπόψη ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών έκαστης εμπλεκόμενης επιχείρησης, υπολογιζόμενος ως ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών των πωλήσεων φακέλων προς τον συνολικό παγκόσμιο κύκλο εργασιών το 2012. Σε επιχείρηση με υψηλότερο δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών θα χορηγούνταν μεγαλύτερη μείωση προϊόντος/κύκλου εργασιών, ή τουλάχιστον αντίστοιχη με αυτήν που θα χορηγούνταν σε επιχείρηση με χαμηλότερο δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών. Τα ποσοστά που εκτίθενται στον πίνακα Α καταδεικνύουν ότι όλες οι επιχειρήσεις, πλην της Hamelin, είχαν πολύ υψηλούς ατομικούς δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών. Πλην όμως, κατόπιν της μεταβίβασης των δραστηριοτήτων παραγωγής φακέλων, η Hamelin δεν είχε πλέον πωλήσεις του προϊόντος της σύμπραξης το 2012, λόγος για τον οποίον ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών της υπολογίστηκε συγκρίνοντας τον κύκλο εργασιών του 2012 με τις πωλήσεις του προϊόντος της σύμπραξης από την πρώην θυγατρική της.

35 Στην αιτιολογική σκέψη 17 της προσβαλλόμενης απόφασης, επισημαίνεται ότι η μείωση κατά 98 % που χορηγήθηκε στην GPV ήταν αναγκαία για να οριστεί ο κύκλος εργασιών της κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %. Καθόσον η GPV ήταν η επιχείρηση με τον μεγαλύτερο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών, οι λοιπές επιχειρήσεις έτυχαν λιγότερο σημαντικών μειώσεων, οι οποίες προσδιορίστηκαν ατομικά και αντανακλούσαν τόσο τους αντίστοιχους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών όσο και τη σχετική βαρύτητα των καταλογισθέντων βασικών ποσών.

36 Στην αιτιολογική σκέψη 18 της προσβαλλόμενης απόφασης, διευκρινίζεται ότι απλή γραμμική μείωση στηριζόμενη στους ατομικούς δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών θα οδηγούσε σε αδικαιολόγητα αποτελέσματα και θα διαστρέβλωνε τη σχετική βαρύτητα των βασικών ποσών. Βάσει της προσέγγισης αυτή, για παράδειγμα, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό της Mayer-Kuvert (με δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών 76 %) θα ήταν μεγαλύτερο από το προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών (με δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών 90 %), ενώ, πριν από την προσαρμογή, το βασικό ποσό τους ήταν τουλάχιστον διπλάσιο από εκείνο της Mayer-Kuvert. Επομένως, η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην αρχική απόφαση αποσκοπούσε, για λόγους επιείκειας, στην αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών, ορίζοντας ατομικές μειώσεις που αποτύπωναν όχι μόνο τους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών, αλλά και τον συγκρίσιμο χαρακτήρα της ατομικής συμμετοχής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως προκύπτει από τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά.

37 Στην αιτιολογική σκέψη 19 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι συνεκτίμησε ότι, ακόμη και αν η Hamelin είχε δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών αισθητά λιγότερο υψηλό σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις, ήταν αναγκαίο να μειωθεί εξίσου και το πρόστιμο που επρόκειτο να της επιβληθεί, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ότι ο ρόλος της στη σύμπραξη ήταν παρόμοιος με τον ρόλο των εν λόγω επιχειρήσεων. Λαμβανομένου υπόψη του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών της, η μείωση του βασικού ποσού της Hamelin είναι λιγότερο σημαντική σε σύγκριση με τις μειώσεις των οποίων έτυχαν όλες οι άλλες επιχειρήσεις.

38 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 20 της προσβαλλόμενης απόφασης, εάν η Επιτροπή δεν είχε λάβει υπόψη το δεύτερο στάδιο της μεθόδου αυτής και είχε βασίσει τις μειώσεις μόνον στον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών, δεν θα είχε χορηγηθεί μείωση στη Hamelin και το βασικό της ποσό θα ήταν περίπου 1 275 % υψηλότερο από το προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες, ενώ η αξία των πωλήσεων της Hamelin ήταν μόλις 30 % υψηλότερη από την αξία των πωλήσεων των προσφευγουσών.

39 Στην αιτιολογική σκέψη 21 της προσβαλλόμενης απόφασης, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η επιλεγείσα μέθοδος και η χορηγηθείσα μείωση είχαν ως αποτέλεσμα το βασικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Hamelin να αντικατοπτρίζει τη συγκρίσιμη συμμετοχή της στη σύμπραξη, καθώς και τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης, και να έχει επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα.

40 Ο πίνακας Α ο οποίος εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της προσβαλλόμενης απόφασης αντιστοιχεί κατ' ουσίαν στον πίνακα που περιλαμβάνεται στη σκέψη 50 της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), με την προσθήκη συμπληρωματικής στήλης στην οποία εκτίθενται οι δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων για το έτος 2012 (βλ. σκέψη 34 ανωτέρω).

Επιχείρηση	Αξία των πωλήσεων σε ευρώ για το 2007	Συντελεστής βαρύτητας	Διάρκεια (σε έτη)	Πρόσθετο ποσό	Βασικό ποσό σε ευρώ	Δείκτης προϊόντος κύκλου εργασιών	Προσαρμογή/ Μείωση	Προσαρμοσμένο βασικό ποσό
[…] GPV	125 086 629	15 %	4,5	15 %	103 196 000	93 %	0,98	2 063 920
[Printeos]	143 316 000	15 %	4,5	15 %	118 235 000	90 %	0,90	11 823 500
Bong	140 000 000	15 %	4,5	15 %	115 500 000	80 %	0,88	13 860 000
Mayer-Kuvert	70 023 181	15 %	4,5	15 %	57 769 000	76 %	0,88	6 932 280
Hamelin	185 521 000	15 %	4,416	15 %	150 717 000	17 %	0,85	22 607 550

41 Κατά την αιτιολογική σκέψη 23 της προσβαλλόμενης απόφασης, τα λοιπά στάδια της μεθόδου καθορισμού των προστίμων η οποία εφαρμόστηκε στην αρχική απόφαση δεν επηρεάστηκαν από την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), και επομένως δεν αναλύονται εκ νέου στην προσβαλλόμενη απόφαση. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το αίτημα που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες, με την από 17ης Απριλίου 2017 επιστολή τους, να ληφθεί υπόψη το επιβληθέν από τη CNC πρόστιμο, η Επιτροπή δηλώνει ότι απαντά επ' αυτού με τις αιτιολογικές σκέψεις 46 έως 55 της εν λόγω απόφασης.

42 Κατά τέταρτον, στις αιτιολογικές σκέψεις 46 έως 55 της προσβαλλόμενης απόφασης, διευκρινίζονται οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή απορρίπτει το εν λόγω αίτημα, υπενθυμίζοντας ότι, κατά τη διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της αρχικής απόφασης, είχε ήδη γνωστοποιήσει στις προσφεύγουσες ότι δεν θεωρούσε ούτε αναγκαίο ούτε σκόπιμο να λάβει υπόψη το επιβληθέν από τη CNC πρόστιμο. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στην πρακτική που ακολουθεί με τις αποφάσεις της [απόφαση 89/515/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 2ας Αυγούστου 1989, σχετικά με μια διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 85 της συνθήκης (ΕΟΚ) (IV/31.553 – Δομικά πλέγματα) (ΕΕ 1989, L 260, σ. 1)], καθώς και στην απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4).

43 Κατά πέμπτον, στην αιτιολογική σκέψη 58 της προσβαλλόμενης απόφασης, όσον αφορά την προσαρμογή των βασικών ποσών των προστίμων δυνάμει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, η Επιτροπή απορρίπτει το επιχείρημα των προσφευγουσών, που προβλήθηκε με την από 17ης Απριλίου 2017 επιστολή τους, κατά το οποίο, αφενός, οι μειώσεις των βασικών ποσών εισήγαν δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος τους και, αφετέρου, έπρεπε να τύχουν μείωσης 95,3671 % προκειμένου να αντικατοπτρίζεται δεόντως ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών τους.

44 Στην αιτιολογική σκέψη 59 της προσβαλλόμενης απόφασης, απαντώντας στο επιχείρημα των προσφευγουσών ότι υφίστανται προφανείς αποκλίσεις από το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών, η Επιτροπή επισημαίνει, κατ' ουσίαν, ότι δεν υποχρεούνταν να προσδιορίσει τις μειώσεις σε επίπεδο που να διασφαλίζει ότι η σχέση μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών και των συνολικών κύκλων εργασιών είναι η ίδια για όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, το γεγονός ότι σε μια επιχείρηση επιβάλλεται, βάσει της

εφαρμογής της μεθόδου υπολογισμού των βασικών ποσών των προστίμων, πρόστιμο που αντιπροσωπεύει μεγαλύτερο ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών της από αυτό που αντιπροσωπεύουν τα πρόστιμα που επιβάλλονται, αντιστοίχως, σε καθεμία από τις άλλες επιχειρήσεις, δεν αντίκειται στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας.

II. Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

45 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 27 Ιουλίου 2017, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.

46 Κατόπιν πρότασης του τρίτου τμήματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 28 του Κανονισμού Διαδικασίας, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον πενταμελούς τμήματος.

47 Κατόπιν πρότασης του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας του άρθρου 89 του Κανονισμού Διαδικασίας, έθεσε στην Επιτροπή γραπτή ερώτηση όσον αφορά τον καθορισμό του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών της GPV. Η Επιτροπή απάντησε στην ερώτηση αυτή εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

48 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 3ης Απριλίου 2019.

49 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

– να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

– επικουρικώς, να μειώσει το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε με το άρθρο 1 της προσβαλλόμενης απόφασης χορηγώντας, αφενός, μείωση του βασικού ποσού του προστίμου κατά 95,3671 % βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών και, αφετέρου, συμπληρωματική μείωση του προστίμου, κατόπιν μειώσεων βάσει των ανακοινώσεων περί συνεργασίας και για τη διευθέτηση διαφορών, κατά τουλάχιστον 33 %·

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

50 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

– να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

III. Σκεπτικό

A. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αφορά παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής ne bis in idem

51 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τον διαδικαστικό χαρακτήρα της μερικής ακύρωσης της αρχικής απόφασης με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), όπως στις περιπτώσεις των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582), ή της 27ης Ιουνίου 2012, Bolloré κατά Επιτροπής (T-372/10, EU:T:2012:325). Οι παρανομίες που καθιστούν

πλημμελή την απόφαση αυτή είναι τέτοιας σημασίας ώστε μπορούν να χαρακτηριστούν μόνον ως ουσιώδεις. Επιπλέον, η έλλειψη αιτιολογίας της αρχικής απόφασης είναι τόσο σοβαρή ώστε δεν μπορεί να θεωρηθεί απλή τυπική πλημμέλεια. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 53 έως 55 της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση T-95/15, το Γενικό Δικαστήριο υποχρεώθηκε να υπενθυμίσει το καθήκον του να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την επάρκεια της αιτιολογίας, πράγμα που καταχωρίσθηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζητήσεως. Εξάλλου, η υποχρέωση αιτιολόγησης έχει αναχθεί σε θεμελιώδες δικαίωμα, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη, και επομένως, από την έναρξη ισχύος του, η προγενέστερη νομολογία που χαρακτηρίζει την έλλειψη αιτιολογίας ως απλή τυπική πλημμέλεια έχει καταστεί παρωχημένη.

52 Κατά τις προσφεύγουσες, η αρχική απόφαση ενέχει και άλλη ουσιαστική πλημμέλεια, ήτοι κατάχρηση εξουσίας, η οποία προβλήθηκε με το υπόμνημα απαντήσεως στην υπόθεση T-95/15, καθόσον η Επιτροπή προέβαλε εν γνώσει της ανακριβή πραγματικά περιστατικά για να δικαιολογήσει τις προσαρμογές των βασικών ποσών των προστίμων. Συγκεκριμένα, ενώ στην αιτιολογική σκέψη 92 της αρχικής απόφασης αναφερόταν ότι «όλα τα μέρη ήταν ενεργά, σε διαφορετικό μεν, αλλά σημαντικό βαθμό, στην πώληση […] φακέλων», στην αιτιολογική σκέψη 16 της προσβαλλόμενης απόφασης έγινε δεκτό ότι η Hamelin δεν ήταν επιχείρηση «ενός προϊόντος». Εντούτοις, στον πίνακα Α ο οποίος εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της προσβαλλόμενης απόφασης, αποδόθηκε στη Hamelin αναλογία επιχείρησης «ενός προϊόντος» 17 %, που ήταν στην πραγματικότητα 0 % κατά το στάδιο της έκδοσης της αρχικής απόφασης, με την αιτιολογία ότι, λόγω της μεταβίβασης το 2010 των οικείων στοιχείων ενεργητικού όσον αφορά την παραγωγή φακέλων, δεν πραγματοποίησε καμία πώληση του προϊόντος της σύμπραξης το 2012, ήτοι κατά το κρίσιμο έτος για τον καθορισμό της αναλογίας «ενός προϊόντος». Η κατάχρηση αυτή εξουσίας επιβεβαιώνεται, μεταξύ άλλων, από τη σκέψη 54 της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), όπου αναγνωρίζεται ότι η συλλογιστική που εκτίθετο στην αρχική απόφαση δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα.

53 Η σοβαρότητα αυτών των ουσιαστικών παρανομιών τις οποίες ενέχει η αρχική απόφαση και οι οποίες δεν μπορούν να αρθούν, εμποδίζει την Επιτροπή να επιβάλει εκ νέου την κύρωση που είχε ήδη επιβληθεί με την εν λόγω απόφαση. Η προσέγγιση αυτή είναι αντίθετη προς τον απρόσβλητο χαρακτήρα της αρχικής απόφασης, της οποίας το συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη της παράβασης δεν αμφισβητήθηκε, και παραβιάζει την αρχή ne bis in idem κατά την έννοια του άρθρου 50 του Χάρτη, όπως εφαρμόζεται στις διαδικασίες επί του δικαίου του ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, η προσβαλλόμενη απόφαση προστίθεται στην αρχική απόφαση, η οποία κατέστη απρόσβλητη όσον αφορά το μη προσβληθέν τμήμα της, και δεν την αντικαθιστά. Ο απρόσβλητος αυτός χαρακτήρας έρχεται σε αντίθεση με την έκδοση νέας απόφασης η οποία αντικαθιστά, τροποποιεί ή συμπληρώνει, χωρίς νομική βάση, μια απόφαση που δεν έχει ακυρωθεί, είναι σε ισχύ και έχει καταστεί απρόσβλητη.

54 Η προσβαλλόμενη απόφαση αντιτίθεται επίσης στις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Αντιθέτως, μεταξύ άλλων, προς την περίπτωση της υπόθεσης επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582), στην οποία η πρώτη απόφαση της Επιτροπής είχε ακυρωθεί πλήρως, με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), ακυρώθηκε απλώς το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης, και επομένως η απόφαση αυτή κατέστη απρόσβλητη ως προς τα λοιπά μέρη της. Ελλείψει όμως συναφούς νομικής βάσης στον κανονισμό 1/2003 προς τούτο, όπως αυτής που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, που δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω, η τροποποίηση απρόσβλητης απόφασης παραβιάζει τις προαναφερθείσες γενικές αρχές. Από την προσβαλλόμενη απόφαση δεν προκύπτει σαφώς αν αφορά κατά κυριολεξία «τροποποίηση», όπως αναφέρεται στον τίτλο της, «επανέκδοση» (αιτιολογική σκέψη 7) ή «αντικατάσταση» (άρθρο 1 του διατακτικού), ενώ θεωρείται ότι η νέα αιτιολογία προστίθεται στην αρχική απόφαση αντί να αντικαταστήσει την προηγούμενη αιτιολογία. Εν πάση περιπτώσει, ελλείψει νομικής βάσης, δεν υπάρχει λόγος να τροποποιηθεί η αρχική,

απρόσβλητη απόφαση με την προσθήκη «συμπληρωματικών πληροφοριών» στην προσβαλλόμενη απόφαση. Οι προσφεύγουσες διευκρινίζουν ότι η απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582), δεν αναγνωρίζει τη «δυνατότητα της Επιτροπής να αιτιολογήσει λεπτομερέστερα τον υπολογισμό του προστίμου» ή να «καταστήσει νομότυπη» ουσιαστική πλημμέλεια, αλλά απλώς τη δυνατότητα να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία προς διόρθωση τυπικών ή διαδικαστικών πλημμελειών τις οποίες ενέχει η ακυρωθείσα απόφαση, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένου του σοβαρού χαρακτήρα της διαπραχθείσας κατάχρησης εξουσίας.

55 Η Επιτροπή ζητεί να απορριφθεί ο πρώτος λόγος ακυρώσεως ως αβάσιμος.

56 Κατά πρώτον, επισημαίνεται ότι, όταν το Γενικό Δικαστήριο ακυρώνει πράξη των θεσμικών οργάνων, τα όργανα αυτά υποχρεούνται, δυνάμει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λαμβάνουν τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής απόφασης. Κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να εκπληρώσουν την υποχρέωση αυτή, τα θεσμικά όργανα υποχρεούνται να συμμορφωθούν όχι μόνο με το διατακτικό της ακυρωτικής δικαστικής απόφασης, αλλά και με το σκεπτικό που οδήγησε στο διατακτικό αυτό και το οποίο αποτελεί το αναγκαίο του στήριγμα, υπό την έννοια ότι είναι απαραίτητο για να προσδιοριστεί η ακριβής έννοια αυτού που κρίθηκε με το διατακτικό. Πράγματι, στο σκεπτικό αυτό, αφενός, επισημαίνεται η διάταξη που κρίνεται παράνομη και, αφετέρου, εκτίθενται οι λόγοι για τους οποίους διαπιστώνεται η έλλειψη νομιμότητας με το διατακτικό και τους οποίους πρέπει να λάβει υπόψη το οικείο θεσμικό όργανο κατά την αντικατάσταση της πράξης η οποία ακυρώθηκε. Πλην όμως, η ακύρωση πράξης της Ένωσης δεν θίγει κατ' ανάγκην τις προπαρασκευαστικές πράξεις αυτής, ούτε επιφέρει υποχρεωτικώς την ακύρωση ολόκληρης της διαδικασίας που προηγήθηκε της έκδοσης της εν λόγω πράξης, ανεξαρτήτως του αν η αιτιολογία της ακυρωτικής δικαστικής απόφασης αφορά ουσιαστικούς ή διαδικαστικούς λόγους. Κατά συνέπεια, εκτός αν η διαπιστωθείσα παρανομία συνεπάγεται την ακυρότητα ολόκληρης της διαδικασίας, τα εν λόγω θεσμικά όργανα δύνανται, προκειμένου να θεσπίσουν πράξη αποσκοπούσα στην αντικατάσταση προηγούμενης πράξης η οποία ακυρώθηκε ή κρίθηκε ανίσχυρη, να επαναλάβουν τη διαδικασία από το στάδιο κατά το οποίο έλαβε χώρα η πλημμέλεια αυτή, χωρίς να είναι αναγκαίο η δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας να προβλέπεται ρητώς από την εφαρμοστέα νομοθεσία προκειμένου τα θεσμικά όργανα που εξέδωσαν την ακυρωθείσα πράξη να είναι σε θέση να προβούν στην επανάληψη αυτή (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Νοεμβρίου 2013, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-587/12 P, EU:C:2013:721, σκέψη 12, και της 28ης Ιανουαρίου 2016, CM Eurologistik και GLS, C-283/14 και C-284/14, EU:C:2016:57, σκέψεις 48 έως 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

57 Οι αρχές αυτές εφαρμόζονται mutatis mutandis στον τομέα του ανταγωνισμού, όταν ο δικαστής της Ένωσης ακυρώνει απόφαση λόγω παρανομίας, χωρίς να αποφαίνεται ο ίδιος επί του υποστατού της παράβασης και επί της κύρωσης (πρβλ. απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582, σκέψεις 72, 73 και 693).

58 Κατά δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, σε περίπτωση όπως η κρινόμενη εν προκειμένω, όταν η ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης στηρίζεται σε διαδικαστική πλημμέλεια, όπως η ανεπάρκεια της αιτιολογίας, και ο δικαστής της Ένωσης δεν άσκησε την πλήρη δικαιοδοσία του για να μεταρρυθμίσει το επιβληθέν πρόστιμο, η αρχή ne bis in idem δεν εμποδίζει την Επιτροπή να εκδώσει νέα απόφαση επιβολής προστίμου έναντι του προσφεύγοντος. Πράγματι, η εφαρμογή της αρχής αυτής προϋποθέτει ότι το ζήτημα αν υπήρξε παράβαση έχει κριθεί ή ότι η νομιμότητα της εκτίμησης που διατυπώθηκε ως προς αυτήν έχει ελεγχθεί. Έτσι, η αρχή ne bis in idem απαγορεύει αποκλειστικά νέα ουσιαστική εκτίμηση του υποστατού της παράβασης, που θα έχει ως συνέπεια την επιβολή είτε δεύτερης κύρωσης, η οποία προστίθεται στην πρώτη, στην περίπτωση κατά την οποία καταλογιστεί εκ νέου ευθύνη, είτε νέα κύρωση, στην περίπτωση κατά την οποία η ευθύνη, αποκλεισθείσα με την πρώτη απόφαση, καταλογιστεί με τη δεύτερη. Αντιθέτως, δεν εμποδίζει αφ' εαυτής την επανάληψη των διώξεων που έχουν ως αντικείμενο την ίδια αντίθετη προς τον

ανταγωνισμό συμπεριφορά, όταν η πρώτη απόφαση ακυρώθηκε για τυπικούς λόγους χωρίς να έχει εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας για τα προσαπτόμενα περιστατικά, αφού η ακυρωτική απόφαση δεν ισχύει ως «αθώωση» κατά την έννοια που προσδίδεται στον όρο αυτό στον κατασταλτικό τομέα. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι κυρώσεις που επιβάλλονται με τη νέα απόφαση δεν προστίθενται στις επιβληθείσες με την ακυρωθείσα απόφαση, αλλά τις αντικαθιστούν (πρβλ. απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582, σκέψεις 60 έως 62 και 693 έως 695).

59 Το Γενικό Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος που να δικαιολογεί διαφορετική προσέγγιση σε περίπτωση ακύρωσης, λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας, απόφασης περί επιβολής προστίμου, για τον λόγο και μόνον ότι η απόφαση αυτή εκδόθηκε κατόπιν διαδικασίας διευθέτησης διαφορών. Εξάλλου, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, οι νομολογιακές αρχές που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 56 έως 58 ανωτέρω πρέπει να εφαρμόζονται mutatis mutandis σε περίπτωση μερικής μόνον ακύρωσης τέτοιας απόφασης, όταν η ακύρωση αυτή αφορά μόνον το μέρος που επιβάλλει πρόστιμο, όπως εν προκειμένω το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης, διατηρώντας παράλληλα το μέρος της απόφασης που τεκμηριώνει, οριστικά, την ευθύνη της εμπλεκόμενης επιχείρησης όσον αφορά τη διαπραχθείσα παράβαση. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, κατ' ουσίαν επανεκτίμηση του υποστατού της παράβασης η οποία θα είχε ως συνέπεια την εκ νέου επιβολή κυρώσεων στην εν λόγω επιχείρηση αποκλείεται κατά μείζονα λόγο. Ως εκ τούτου, οι αιτιάσεις που αφορούν παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης πρέπει να απορριφθούν εξαρχής ως αβάσιμες.

60 Επομένως, πρέπει να εκτιμηθεί αν, δυνάμει του άρθρου 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, υπό το πρίσμα του διατακτικού της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), με την οποία ακυρώθηκε εν μέρει η αρχική απόφαση, καθώς και της αιτιολογίας της εν λόγω δικαστικής απόφασης που ήταν ουσιώδης για τη θεμελίωση του διατακτικού της, η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να καταστήσει νομότυπη τη διαπιστωθείσα ανεπαρκή αιτιολογία που είχε ως αποτέλεσμα την ακυρωτική δικαστική απόφαση, προβαίνοντας στην έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία διέθετε τροποποιηθείσα ή συμπληρωθείσα αιτιολογία και με την οποία επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες το ίδιο πρόστιμο με αυτό που τους είχε επιβληθεί με την αρχική απόφαση.

61 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στο σημείο 1 του διατακτικού της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε μόνον το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης, καθόσον η απόφαση αυτή ήταν ανεπαρκώς αιτιολογημένη κατά την έννοια του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ (απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-95/15, EU:T:2016:722, σκέψεις 57 και 58).

62 Οι σκέψεις αυτές έχουν ως ακολούθως:

«57 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη και πρέπει να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος ακυρώσεως στον βαθμό που στηρίζεται σε παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως κατά την έννοια του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

58 Επομένως, πρέπει να ακυρωθεί το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της προσβαλλόμενης απόφασης, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί η αιτίαση που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας και ο δεύτερος και τρίτος λόγος ακυρώσεως, καθώς και το παραδεκτό του τρίτου λόγου. Περαιτέρω, παρέλκει η εξέταση του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος προβλήθηκε επικουρικώς.»

63 Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, εξ αυτού συνάγεται ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προβλήθηκαν στην υπόθεση T-95/15 με τους οποίους αμφισβητούνταν η βασιμότητα της αρχικής απόφασης, συμπεριλαμβανομένου του λόγου περί κατάχρησης εξουσίας τον

οποίο προέβαλαν οι προσφεύγουσες με το υπόμνημα απαντήσεως. Συνεπώς, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι το διατακτικό περί ακύρωσης στηριζόταν στη διαπίστωση ουσιώδους πλημμέλειας, ή ακόμη και σε κατάχρηση εξουσίας, η οποία συνίστατο, κατ' ουσίαν, στο ότι η Επιτροπή είχε παραθέσει αιτιολογία μη ανταποκρινόμενη στην αλήθεια ή την πραγματικότητα.

64 Όσον αφορά τις έννομες συνέπειες του εν λόγω διατακτικού περί ακύρωσης, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 264, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το διατακτικό αυτό είχε ως μόνο αποτέλεσμα «[να κηρύξει] την προσβαλλόμενη πράξη άκυρη», ήτοι το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης, χωρίς να λάβει υπόψη τον βαθμό «σοβαρότητας» της διαπιστωθείσας διαδικαστικής πλημμέλειας ούτε το νομικό καθεστώς του παραβιασθέντος δικονομικού κανόνα. Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι πολλές διαδικαστικές εγγυήσεις, ως ουσιώδεις τύποι κατά την έννοια του άρθρου 263, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, των οποίων η παράβαση μπορεί να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως και να επιφέρει την ακύρωση μιας προσβαλλόμενης πράξης, συνιστούν υπέρτερης ισχύος κανόνες δικαίου, όπως τα δικαιώματα άμυνας κατά την έννοια του άρθρου 41, παράγραφος 2, στοιχείο α', του Χάρτη. Το ίδιο ισχύει και για την παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης κατ' άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη και κατ' άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, επί της οποίας θεμελιώνεται η ακύρωση του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης.

65 Ως εκ τούτου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η μερική ακύρωση της αρχικής απόφασης, διαταχθείσα με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), είχε αποκλειστικά διαδικαστικό χαρακτήρα κατά την έννοια της παρατεθείσας στις σκέψεις 56 και 58 ανωτέρω νομολογίας, στο μέτρο που καταλόγιζε στην Επιτροπή ότι δεν αιτιολόγησε επαρκώς τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων με αποτέλεσμα να μην έχουν τη δυνατότητα ούτε οι προσφεύγουσες να αμφισβητήσουν λυσιτελώς τη μέθοδο αυτή ούτε το Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του επί της ουσιαστικής νομιμότητας, ιδίως όσον αφορά την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης (απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-95/15, EU:T:2016:722, σκέψεις 49 και 55).

66 Ασφαλώς, στη σκέψη 55 της απόφασης της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι «η παρατεθείσα στην αιτιολογική σκέψη 92 της [αρχικής] απόφασης συνοπτική αιτιολογία μπορούσε να οδηγήσει στην εσφαλμένη εντύπωση ότι ο κύριος λόγος της οριζόντιας προσαρμογής των βασικών ποσών υπέρ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων βασιζόταν στο γεγονός ότι όλες αυτές βρίσκονταν τουλάχιστον σε συγκρίσιμες καταστάσεις, λόγω της εμπορικής τους δραστηριότητας που χαρακτηρίζεται ως "ενός προϊόντος"[, τ]ούτο, όμως, δεν ίσχυε για τη Hamelin, όπως αναγνώρισε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της δίκης». Οι ως άνω επισημάνσεις όμως αναφέρονται κυρίως σε μη ολοκληρωμένη και ακατανόητη αιτιολογία ως προς το ζήτημα αυτό, πράγμα που συνιστά χαρακτηριστική περίπτωση στην οποία η αιτιολογία είναι ελλιπής κατά την έννοια του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επομένως, από τα ανωτέρω δεν μπορεί να συναχθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε την πρόθεση να παραπλανήσει τους πολίτες ή τον δικαστή της Ένωσης ή να εκθέσει εν γνώσει της πραγματικά περιστατικά που δεν ανταποκρίνονταν στην αλήθεια ή την πραγματικότητα, ακόμη δε λιγότερο, ότι το Γενικό Δικαστήριο, με την ακύρωση του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της αρχικής απόφασης, είχε ως σκοπό να επικρίνει μια τέτοια προσέγγιση.

67 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή τήρησε τις απαιτήσεις της νομολογίας που μνημονεύθηκε στις σκέψεις 56 και 58 ανωτέρω, επισημαίνοντας, στην αιτιολογική σκέψη 7 της προσβαλλόμενης απόφασης, ότι η μερική ακύρωση της αρχικής απόφασης λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας είχε απλώς διαδικαστικό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να θεωρηθεί «αθώωση» κατά την έννοια του άρθρου 50 του Χάρτη, και ότι, συνεπώς, είχε το δικαίωμα να επαναλάβει τη διοικητική διαδικασία από το σημείο κατά το οποίο επήλθε η παρανομία, ήτοι, κατ' αρχήν, από τον χρόνο έκδοσης της αρχικής απόφασης.

68 Τέλος, πρέπει να απορριφθούν και οι λοιπές αιτιάσεις που προέβαλαν οι προσφεύγουσες προς στήριξη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως. Πρώτον, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν, εφόσον η Επιτροπή τηρεί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 56 έως 59 ανωτέρω, όπως συμβαίνει εν

προκειμένω, οι όροι που χρησιμοποιούνται στην προσβαλλόμενη απόφαση για την περιγραφή της προσέγγισής της, ήτοι «τροποποίηση», «επανέκδοση» (αιτιολογική σκέψη 7) ή «αντικατάσταση» (άρθρο 1 του διατακτικού που αντικαθιστά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, της αρχικής απόφασης), δεν είναι δεσμευτικοί ως προς το περιεχόμενό τους. Δεύτερον, δεδομένου ότι η νομολογία που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 56 και 58 ανωτέρω στηρίζεται σε ερμηνεία του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, δεν μπορούν να επικαλεστούν βασίμως την έλλειψη σχετικής νομικής βάσης προς τούτο στον κανονισμό 1/2003 (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, CM Eurologistik και GLS, C-283/14 και C-284/14, EU:C:2016:57, σκέψη 52). Τρίτον, δεν μπορούν να ισχυριστούν βασίμως ούτε ότι ο απρόσβλητος χαρακτήρας της αρχικής απόφασης δεν επιτρέπει την έκδοση νέας απόφασης περί αντικατάστασης, τροποποίησης ή συμπλήρωσης της αρχικής απόφασης όσον αφορά το ακυρωθέν τμήμα της, διότι άλλως η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 58 ανωτέρω θα καθίστατο κενή περιεχομένου. Αντιθέτως, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβήτησαν το μέρος της αρχικής απόφασης που θεμελίωνε την ευθύνη τους όσον αφορά την επίμαχη παράβαση και, επομένως, το Γενικό Δικαστήριο, στην απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722), δεν κλήθηκε να αποφανθεί επ' αυτής, μόνον το ως άνω μέρος κατέστη απρόσβλητο (πρβλ. απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2017, British Airways κατά Επιτροπής, C-122/16 P, EU:C:2017:861, σκέψεις 80 έως 85) και η αρχή non bis in idem –η οποία απαγορεύει αποκλειστικώς μια ουσιαστική επανεκτίμηση του υποστατού της παράβασης, ιδίως προς τον σκοπό επιβολής δεύτερης κύρωσης– κατ' ανάγκην δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής εν προκειμένω (βλ. σκέψη 59 ανωτέρω).

69 Κατά συνέπεια, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του ως αβάσιμος.

Β. Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αφορά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τον προσδιορισμό του ποσού του προστίμου

1. Υπόμνηση των βασικών επιχειρημάτων των διαδίκων

70 Με τον υπό κρίση λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες προβάλλουν παραβίαση, έναντι αυτών, της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο πλαίσιο του καθορισμού του βασικού ποσού του προστίμου που τους επιβλήθηκε, η οποία συνδέεται, μεταξύ άλλων, με την εφαρμογή διαφορετικών συντελεστών μείωσης δυνάμει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών. Στο μέτρο που οι χορηγηθέντες συντελεστές μείωσης στηρίζονται στον χαρακτήρα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων ως «ενός προϊόντος», οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι αποτελούν τη μόνη επιχείρηση της οποίας ο συντελεστής (90 %) συμπίπτει ακριβώς με την αναλογία «ενός προϊόντος» (90 %), ενώ οι συντελεστές αυτοί είναι μεγαλύτεροι από τις αντίστοιχες αναλογίες «ενός προϊόντος» όλων των άλλων επιχειρήσεων. Έτσι, στην Bong, με αναλογία «ενός προϊόντος» ύψους 80 %, εφαρμόστηκε μείωση 88 %. Εντούτοις, εάν στις προσφεύγουσες είχε χορηγηθεί ο ίδιος «συντελεστής αύξησης», θα είχε εφαρμοστεί σε αυτές συντελεστής μείωσης 99 %, δεδομένου ότι η δική τους αναλογία «ενός προϊόντος» ήταν κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερη από εκείνη της Bong.

71 Κατά πρώτον, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η προσέγγιση αυτή εισάγει δυσμενείς διακρίσεις έναντι αυτών όσον αφορά το ποσοστό στο οποίο αντιστοιχεί το βασικό τους ποσό σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών τους, συγκρινόμενο με τις περιπτώσεις της Bong και της Hamelin. Το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες –πριν από τις μειώσεις που χορηγήθηκαν δυνάμει της ανακοίνωσης περί συνεργασίας, της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών και της ικανότητας συνεισφοράς– ισοδυναμεί με το 9,7 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους, ενώ τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στην Bong και τη Hamelin, κατόπιν «προσαρμογής» των βασικών ποσών, αντιπροσωπεύουν μόλις το 4,7 % και το 4,5 % του αντίστοιχου συνολικού κύκλου εργασιών τους. Το άνισο αυτό αποτέλεσμα όσον αφορά την απόκλιση από το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 δεν οφείλεται στην εφαρμογή της μεθόδου υπολογισμού την οποία προβλέπουν οι κατευθυντήριες

γραμμές για την επιβολή προστίμου «που δικαιολογείται σε σχέση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια» της διαπραχθείσας παράβασης, αλλά στο γεγονός ότι η Επιτροπή απέκλινε από τη μέθοδο αυτή κατά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεώς της βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, προσαρμόζοντας, κατ' εξαίρεση, το βασικό ποσό των προστίμων σε σχέση με το ανώτατο όριο του 10 % πριν από οποιαδήποτε μεταγενέστερη μείωση.

72 Κατά τις προσφεύγουσες, η προσαρμογή που συνίσταται στη μείωση των βασικών ποσών κατά τρόπο άνισο μεταξύ των επιχειρήσεων –11,8 εκατομμύρια ευρώ για τις προσφεύγουσες, 13,8 εκατομμύρια για την Bong και 22,6 εκατομμύρια για τη Hamelin– είχε ως αποτέλεσμα δυσμενή διάκριση εις βάρος τους, καθότι τα ποσά που προέκυψαν από την προσαρμογή αυτήν αντιτίθενται στις επιταγές του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, χωρίς να σχετίζονται με τα αντίστοιχα μεγέθη και την αντίστοιχη οικονομική τους ισχύ, που καθορίστηκαν σε συνάρτηση προς τους αντίστοιχους συνολικούς κύκλους εργασιών τους, ήτοι 121 εκατομμύρια ευρώ για τις προσφεύγουσες, 296 εκατομμύρια ευρώ για την Bong και 501 εκατομμύρια ευρώ για τη Hamelin. Ειδικότερα, το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες προσεγγίζει το ανώτατο όριο του 10 %, ενώ τα επιβληθέντα στις Bong και Hamelin πρόστιμα δεν ανέρχονται ούτε καν στο ήμισυ των αντίστοιχων ανωτάτων ορίων. Ελλείψει, όμως, προσαρμογής, τα πρόστιμα αυτά θα είχαν αγγίξει το ανώτατο αυτό όριο, ήτοι 12,1 εκατομμύρια ευρώ για τις προσφεύγουσες, 29,6 εκατομμύρια ευρώ για την Bong και 50,1 εκατομμύρια ευρώ για τη Hamelin. Συνεπώς, το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες κατόπιν προσαρμογής θα έπρεπε να είναι πολύ χαμηλότερο από εκείνα που επιβλήθηκαν στην Bong και στη Hamelin, με αντίστοιχους κύκλους εργασιών δύο και τέσσερις φορές υψηλότερους από τον κύκλο εργασιών των προσφευγουσών.

73 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι «τους χορηγήθηκε γενναιόδωρη μείωση», δεδομένου ότι το πρόστιμο τους, το οποίο προέκυψε κατόπιν εφαρμογής του ανώτατου ορίου του 10 % μειώθηκε μόνο κατά 0,3 % (σε 9,7 %), συγκρινόμενο με τις πολύ σημαντικότερες μειώσεις που χορηγήθηκαν στην Bong και τη Hamelin, ενώ η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης ήταν πανομοιότυπη. Επιπλέον, η νομότυπη εφαρμογή του ανώτατου ορίου του 10 % δεν θα είχε ως συνέπεια να επιβληθεί στις προσφεύγουσες «σημαντικά» υψηλότερο τελικό πρόστιμο, δεδομένου ότι το πρόστιμο αυτό θα αυξανόταν μόνο κατά το ποσό των 140 000 ευρώ, ποσό εντελώς αμελητέο λαμβανομένων υπόψη των μειώσεων που χορηγήθηκαν στην Bong και στη Hamelin χάρη στην προσαρμογή των βασικών ποσών τους. Εν προκειμένω, η διαφορετική μεταχείριση δεν είναι ακριβώς το αποτέλεσμα της εφαρμογής του ανώτατου ορίου του 10 % ως «ανώτατου ορίου προσαρμογής», κατά την έννοια της νομολογίας, αλλά της κατ' εξαίρεση προσαρμογής των βασικών ποσών βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, κατά παρέκκλιση από την προβλεπόμενη μέθοδο υπολογισμού. Επιπλέον, το ανώτατο όριο του 10 % αποτελεί κριτήριο «καθοριζόμενο νομίμως» στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 για τον καθορισμό των προστίμων, όπως και τα κριτήρια της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης, κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού.

74 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι αυτή η άνιση μεταχείριση δεν δικαιολογείται αντικειμενικά. Το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο, με την απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Putters International κατά Επιτροπής (T-211/08, EU:T:2011:289, σκέψη 80), αναγνώρισε ότι αποτελεί εγγενές στοιχείο της μεθοδολογίας των κατευθυντηρίων γραμμών το ότι οι ελαφρυντικές περιστάσεις δεν επηρεάζουν την περίπτωση των επιχειρήσεων που εμφανίζουν υψηλή αναλογία «ενός προϊόντος» και δεν προέβη σε προσαρμογή των προστίμων. Μολονότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή μπόρεσε να αποστεί από τη μεθοδολογία αυτή, με δεδηλωμένο σκοπό να επηρεάσουν οι ελαφρυντικές περιστάσεις που αναγνωρίστηκαν ως προς την Mayer-Kuvert το πρόστιμο που της επιβλήθηκε, η προσέγγιση αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί αντικειμενικά, στο μέτρο που είχε ως αποτέλεσμα τη δυσμενή μεταχείριση των προσφευγουσών έναντι της Bong και της Hamelin, δεδομένου ότι το μόνο στοιχείο διαφοροποίησης μεταξύ των τριών επιχειρήσεων ήταν ο συνολικός κύκλος εργασιών τους. Συγκεκριμένα, ελλείψει κατ' εξαίρεση «προσαρμογής» των βασικών ποσών, όλα τα πρόστιμα θα είχαν αγγίξει το ανώτατο όριο του 10 %, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του

κανονισμού 1/2003 που παρέχει τη δυνατότητα «διαφοροποίησης των προστίμων ανάλογα με το μέγεθος και την οικονομική ισχύ των επιχειρήσεων στις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις, με αποτέλεσμα όσο σημαντικότερος είναι ο κύκλος εργασιών, τόσο υψηλότερο να είναι το πρόστιμο».

75 Κατά τις προσφεύγουσες, οι διαφορές μεταξύ των αναλογιών «ενός προϊόντος» των προσφευγουσών (90 %), αφενός, και της Bong (80 %) και της Hamelin (17 %), αφετέρου, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν αντικειμενικά ότι το επιβληθέν στις προσφεύγουσες πρόστιμο πλησιάζει το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών της, ενώ εκείνα που επιβλήθηκαν στις Bong και Hamelin δεν αγγίζουν ούτε καν το ήμισυ των αντίστοιχων ανώτατων ορίων τους. Οι προσφεύγουσες υπέστησαν περαιτέρω δυσμενή διάκριση σε σύγκριση με τη Hamelin, της οποίας η δραστηριότητα δεν έχει τον χαρακτήρα «ενός προϊόντος». Ειδικότερα, το 2012, η Hamelin δεν πραγματοποίησε καμία πώληση του προϊόντος της σύμπραξης και, επομένως, η αναλογία «ενός προϊόντος» ήταν 0 % και όχι 17 %. Η άνιση μεταχείριση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί αντικειμενικά ούτε από τη σχετική βαρύτητα των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών των προσφευγουσών (118 235 000 ευρώ), αφενός, και της Bong και της Hamelin (115 500 000 και 150 717 000 ευρώ), αφετέρου. Αντιθέτως, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου των προσφευγουσών άγγιξε σχεδόν το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους (9,7 %), σε αντίθεση με τις περιπτώσεις της Bong και της Hamelin, των οποίων τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά δεν ανήλθαν καν στο ήμισυ του ανώτατου ορίου (4,7 και 4,5 % αντιστοίχως).

76 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν το επιχείρημα της Επιτροπής ότι ο συντελεστής μείωσης που εφαρμόστηκε έναντι αυτών είναι ο μικρότερος δυνατός που καθιστά δυνατή τη μείωση του βασικού ποσού κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %. Ειδικότερα, στην Bong εφαρμόστηκε συντελεστής μείωσης 88 %, ενώ συντελεστής 75 % θα αρκούσε για να οριστεί το βασικό ποσό (ύψους 115 500 000 ευρώ) κάτω από το ανώτατο αυτό όριο (29 631 227 ευρώ). Ομοίως, σύμφωνα με τους ίδιους πίνακες, στη Hamelin εφαρμόστηκε συντελεστής μείωσης 85 %, ενώ συντελεστής 67 % θα αρκούσε για να οριστεί το βασικό ποσό (ύψους 150 717 000 ευρώ) κάτω από το ανώτατο αυτό όριο (50 170 600 ευρώ). Οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι η υποχρέωση της Επιτροπής να μειώσει το πρόστιμό τους εφαρμόζοντας υψηλότερο συντελεστή μείωσης, ανάλογο προς τη διαφορά μεταξύ της δικής τους αναλογίας «ενός προϊόντος» και αυτής των λοιπών επιχειρήσεων, απορρέει ευθέως από τη γενική αρχή της ίσης μεταχείρισης. Συγκεκριμένα, αποτελούσαν τη μόνη επιχείρηση στην οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις και της οποίας ο συντελεστής μείωσης (90 %) δεν αυξήθηκε σε σχέση με την αναλογία «ενός προϊόντος» (90 %), ενώ οι συντελεστές μείωσης που εφαρμόστηκαν στην Bong (88 %) και στην GPV (98 %) ήταν υψηλότεροι από τις αντίστοιχες πραγματικές αναλογίες «ενός προϊόντος» (80 % και 93 %). Στην περίπτωση της Hamelin, ο συντελεστής μείωσης αυξήθηκε μάλιστα στο 85 %, ενώ η αναλογία «ενός προϊόντος» ήταν της τάξης του 0 %, διότι τίποτα δεν δικαιολογούσε τη συνεκτίμηση της αναλογίας του 17 % της πρώην θυγατρικής της την οποία μεταβίβασε στην Bong το 2010. Ως εκ τούτου, προκειμένου να αρθεί η δυσμενής αυτή διάκριση, ο συντελεστής μείωσης που έπρεπε να χορηγηθεί στις προσφεύγουσες βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών θα έπρεπε να ανέρχεται στο 95,3671 %, και όχι στο 90 %, καθόσον με τον τρόπο αυτόν το βασικό ποσό, κατόπιν προσαρμογής, θα αντιστοιχούσε στο 4,5 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους το 2013.

77 Κατά δεύτερον, επικουρικώς, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν επίσης ότι υπέστησαν δυσμενή διάκριση όσον αφορά τα βασικά ποσά, όπως προσαρμόσθηκαν. Η προσβαλλόμενη απόφαση αποδίδει μεγάλη σημασία στη «σχετική βαρύτητα» των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών, ως κριτήριο καθορισμού του συντελεστή μείωσης που εφαρμόζεται σε κάθε επιχείρηση βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών. Λαμβανομένων όμως υπόψη των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών, οι προσφεύγουσες υπέστησαν επίσης δυσμενή διάκριση σε σχέση με την GPV. Στην GPV χορηγήθηκε συντελεστής μείωσης 98 %, σε αντίθεση με τον συντελεστή 90 % που χορηγήθηκε στις προσφεύγουσες, με αποτέλεσμα το προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου της GPV να αντιστοιχεί μόνο στο 2 % του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού. Αντιθέτως, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου των προσφευγουσών αντιστοιχεί στο 10 % του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού του προστίμου τους, ήτοι πενταπλάσιο σε σύγκριση με την περίπτωση της GPV.

78 Κατά τις προσφεύγουσες, η άνιση αυτή μεταχείριση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί αντικειμενικά. Η διαφορά μεταξύ της αναλογίας «ενός προϊόντος» των προσφευγουσών και εκείνης της GPV δεν είναι αρκούντως σημαντική προς τούτο, δεδομένου ότι η αναλογία «ενός προϊόντος» της GPV (93 %) ήταν μόλις κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερη από εκείνη των προσφευγουσών (90 %). Λαμβανομένου υπόψη του συντελεστή μείωσης 98 % που χορηγήθηκε στην GPV, στις προσφεύγουσες έπρεπε να εφαρμοστεί συντελεστής μείωσης 94,84 %, ο οποίος θα μείωνε το προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου τους σε 6 100 926 ευρώ, αντί 11 823 500 ευρώ. Η προσέγγιση αυτή είναι επίσης επιβεβλημένη υπό το πρίσμα της σχετικής βαρύτητας των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών, καθότι το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών ήταν μόλις κατά 14,5 % υψηλότερο σε σχέση με εκείνο της GPV (118 235 000 έναντι 103 196 000 ευρώ), αλλά το προσαρμοσμένο βασικό ποσό ήταν κατά 472,8 % υψηλότερο από το αντίστοιχο της GPV (11 823 500 έναντι 2 063 920 ευρώ). Η χορήγηση όμως συντελεστή μείωσης 94,84 % στις προσφεύγουσες θα είχε ως συνέπεια ότι το προσαρμοσμένο βασικό ποσό τους θα ανερχόταν στο 5,16 % του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού του προστίμου τους, έναντι του 2 % που ίσχυε για την GPV. Η Επιτροπή, δηλώνοντας ότι το προσαρμοσμένο βασικό ποσό της GPV αντιστοιχεί στο 17,45 % αυτού των προσφευγουσών, αναγνωρίζει η ίδια ότι δεν τηρήθηκε η ισορροπία μεταξύ των προστίμων που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες και στην GPV.

79 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως στο σύνολό του.

80 Αμφισβητεί ότι το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών, κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, αποτελεί κριτήριο διαβάθμισης των προστίμων. Πρόκειται για εξωγενή περιορισμό, ένα ανώτατο όριο εκ του νόμου, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί η κύρωση, όποια και αν είναι η εφαρμοσθείσα μέθοδος υπολογισμού, με σκοπό να αποφευχθεί η επιβολή δυσανάλογων και υπερβολικών προστίμων, τα οποία η εμπλεκόμενη επιχείρηση δεν θα ήταν σε θέση να καταβάλει. Ο σκοπός αυτός πρέπει να συνδυάζεται με την ανάγκη διασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου. Προς τούτο, το ανώτατο όριο του 10 % υπολογίζεται βάσει του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της εμπλεκόμενης επιχείρησης, όπως προκύπτει από τον συνολικό κύκλο εργασιών της κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της επιβολής του προστίμου. Εξάλλου, το ανώτατο όριο που προσδιορίζεται ποσοτικά κατ' αυτόν τον τρόπο παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι είναι προβλέψιμο, σύμφωνα με τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της νομιμότητας των ποινών. Η προβλεψιμότητα αυτή ενισχύεται από τη διαδικασία διευθέτησης των διαφορών, στο πλαίσιο της οποίας η εμπλεκόμενη επιχείρηση πρέπει να εγκρίνει το ανώτατο ποσό του προστίμου που ενδέχεται να της επιβληθεί. Ως εκ τούτου, αντιθέτως προς τα κριτήρια της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης, που προβλέπονται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, για την εφαρμογή των οποίων η Επιτροπή απολαύει ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως, το ανώτατο όριο του 10 % δεν αποτελεί κριτήριο για τον υπολογισμό των προστίμων, αλλά επιδιώκει έναν διακριτό και αυτοτελή σκοπό. Δεν πρόκειται μάλιστα ούτε για ανώτατο πρόστιμο, το οποίο επιβάλλεται μόνο στη περίπτωση των σοβαρότερων παραβάσεων, αλλά για ένα ανώτατο όριο προσαρμογής, η εφαρμογή του οποίου έχει ως μοναδική συνέπεια τη μείωση, μέχρι το μέγιστο επιτρεπόμενο επίπεδο, του ύψους του προστίμου που υπολογίζεται μόνον βάσει των κριτηρίων της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης.

81 Επιπλέον, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι παραβίασε, εν προκειμένω, την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Δεδομένου ότι το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών αποτελεί ανώτατο όριο προσαρμογής και όχι κριτήριο διαβάθμισης των προστίμων, το γεγονός και μόνον ότι το πρόστιμο που επιβάλλεται σε μια επιχείρηση προσεγγίζει το εν λόγω ανώτατο όριο, σε αντίθεση με εκείνο που επιβάλλεται στους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη, δεν μπορεί να συνιστά παραβίαση της εν λόγω αρχής. Περαιτέρω, οι διαφορές μεταξύ των προστίμων όσον αφορά την αναλογία του συνολικού κύκλου εργασιών είναι «συμφυείς» προς τη μέθοδο υπολογισμού που προβλέπεται στην παράγραφο 13 των κατευθυντηρίων γραμμών, η οποία δεν στηρίζεται στον συνολικό κύκλο εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Επομένως, οι συγκρίσεις που στηρίζονται στις αναλογίες των προστίμων επί του συνολικού κύκλου εργασιών ή στις αποκλίσεις μεταξύ των εν λόγω αναλογιών και του ανώτατου ορίου του 10 % είναι αλυσιτελείς και δεν μπορούν να θεμελιώσουν την άνιση

μεταχείριση των προσφευγουσών. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, προκειμένου να συμμορφωθεί προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης, δεν υποχρεούται να βεβαιωθεί ότι το τελικό ποσό των προστίμων τα οποία επιβάλλονται στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην ίδια παράβαση αντικατοπτρίζει διαφοροποίηση μεταξύ τους όσον αφορά τον συνολικό κύκλο εργασιών τους. Στο μέτρο που η Επιτροπή επιβάλλει στις ως άνω επιχειρήσεις πρόστιμα τα οποία δικαιολογούνται για καθεμία από αυτές, βάσει της σοβαρότητας και της διάρκειας της διαπραχθείσας παράβασης, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι, για ορισμένες από αυτές, το ποσό του πρόστιμου είναι υψηλότερο, σε σχέση με τον κύκλο εργασιών τους, από το πρόστιμο που επιβάλλεται σε άλλες επιχειρήσεις. Κατά μείζονα λόγο, δεν είναι δυνατόν να συναχθεί η ύπαρξη άνισης μεταχείρισης διά της σύγκρισης της σχέσης μεταξύ των ενδιάμεσων ποσών των προστίμων και του ανώτατου ορίου του 10 % κάθε επιχείρησης.

82 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης υπόκειται σε περιορισμούς που απορρέουν από την ανάγκη εφαρμογής της από κοινού με άλλες γενικές αρχές του δικαίου, όπως η αρχή της νομιμότητας, η αρχή του προσωποπαγούς χαρακτήρα των ποινών ή η απαίτηση να έχει το πρόστιμο αρκούντως αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, μια επιχείρηση δεν μπορεί να επικαλεστεί προς όφελός της, προκειμένου να επιτύχει μείωση του προστίμου που της επιβλήθηκε, σφάλμα κατά την επιμέτρηση προστίμου επιβληθέντος σε άλλη επιχείρηση. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων που επιβλήθηκαν στην Bong, στη Hamelin ή στην GPV και ότι τα πρόστιμα αυτά έπρεπε να είναι υψηλότερα, το σφάλμα αυτό δεν δικαιολογεί περαιτέρω μείωση του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου. Εν προκειμένω, η Επιτροπή εφάρμοσε την ίδια μέθοδο υπολογισμού των προστίμων για όλες τις επιχειρήσεις, με μόνη διαφορά τους ελαφρώς διαφορετικούς συντελεστές μείωσης που χορηγήθηκαν σε κάθε επιχείρηση. Όμως, οι αποκλίσεις αυτές στηρίζονται σε αντικειμενικούς λόγους που αφορούν την κατάσταση κάθε επιχείρησης και την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι τα πρόστιμα έχουν επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα, πράγμα που αποτελεί, επομένως, έναν αντικειμενικά δικαιολογημένο παράγοντα διαφοροποίησης. Ούτε επίσης είναι αντίθετο προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης να εφαρμόζεται συντελεστής μείωσης κατά τρόπον ώστε να διατηρείται η σύνδεση μεταξύ των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών των διαφορετικών προστίμων.

83 Η Επιτροπή δεν δέχεται ότι παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισης έναντι των προσφευγουσών προσαρμόζοντας τα βασικά ποσά των προστίμων και αποκλίνοντας από τη μέθοδο που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές. Υπενθυμίζει ότι οι ίδιες οι προσφεύγουσες ζήτησαν την κατ' εξαίρεση αυτή προσαρμογή κατά τη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς και έτυχαν γενναιόδωρου συντελεστή μείωσης ύψους 90 % που αντιστοιχεί στην αναλογία «ενός προϊόντος», με αποτέλεσμα να προσαρμοστεί το πρόστιμο στη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασής τους. Κατά την Επιτροπή, αν είχε εφαρμόσει το ανώτατο όριο του 10 %, το πρόστιμο αυτό θα ήταν σημαντικά υψηλότερο, ήτοι, βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών του 2013, 12 173 000 ευρώ, βάσει του κύκλου εργασιών του 2015, 13 166 700 ευρώ, και βάσει του κύκλου εργασιών του 2016, 16 282 000 ευρώ. Αντιθέτως, η μέθοδος υπολογισμού της οποίας την εφαρμογή ζήτησαν οι προσφεύγουσες δεν είχε ως αποτέλεσμα καλύτερη αντιστοιχία των προστίμων προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της διαπραχθείσας από κάθε επιχείρηση παράβασης, αλλά θα υπήρχε ο κίνδυνος το αποτέλεσμα αυτό να καθοριστεί αποκλειστικά βάσει του ανώτατου ορίου του 10 %. Εξάλλου, η πολύ μικρή συμμετοχή της Mayer-Kuvert δεν είχε καμία συνέπεια και, εν πάση περιπτώσει, τα ποσά των προστίμων ήταν διαφορετικά. Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι επέβαλε στις προσφεύγουσες πρόστιμο το οποίο δεν στηρίζεται ούτε στη σοβαρότητα ούτε στη διάρκεια της παράβασης τους.

84 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, η Επιτροπή αντιτείνει ότι δεν εφάρμοσε τις αναλογίες «ενός προϊόντος» γραμμικά, χορηγώντας σε κάθε επιχείρηση συντελεστή μείωσης ίσο ή ανάλογο προς την οικεία αναλογία «ενός προϊόντος», καθώς κανένας κανόνας του δικαίου της Ένωσης δεν την υποχρέωνε να το πράξει. Λαμβάνοντας υπόψη την αναλογία «ενός προϊόντος», επιδίωξε επίσης να διατηρήσει τη σύνδεση μεταξύ των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών που αντανακλούσαν τη συμμετοχή κάθε επιχείρησης στη σύμπραξη. Επιπλέον, για να είναι το πρόστιμο αποτρεπτικό, η εφαρμοσθείσα μείωση έπρεπε να είναι η μικρότερη δυνατή που επιτρέπει τη μείωση του βασικού ποσού κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %. Η προσαρμογή, όμως, του βασικού

ποσού του προστίμου των προσφευγουσών με βάση υψηλότερο συντελεστή, ανάλογο προς τη διαφορά μεταξύ της δικής τους αναλογίας «ενός προϊόντος» και εκείνης των λοιπών επιχειρήσεων, θα είχε ως αποτέλεσμα να τους επιβληθεί πρόστιμο το οποίο δεν θα ήταν αρκούντως αποτρεπτικό. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες έτυχαν σημαντικότερης μείωσης σε σχέση με την Bong και τη Hamelin, καθόσον τα προσαρμοσμένα βασικά ποσά ανέρχονταν σε 11 823 500 ευρώ, 13 860 000 ευρώ και 22 607 550 ευρώ αντιστοίχως. Όσον αφορά την Bong, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, μολονότι εφαρμόστηκε στην περίπτωσή της συντελεστής μείωσης (88 %), υψηλότερος από την αναλογία «ενός προϊόντος» (80 %), το προσαρμοσμένο βασικό ποσό (13 860 000 ευρώ) ήταν, σε απόλυτους αριθμούς, υψηλότερο από εκείνο των προσφευγουσών (11 823 500 ευρώ), παρότι η αξία των πωλήσεων και το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών (143 316 000 και 118 235 000 ευρώ) ήταν υψηλότερα από εκείνα της Bong (140 000 000 και 115 500 000 ευρώ). Όσον αφορά τη Hamelin, η Επιτροπή εφάρμοσε στην περίπτωσή της τον χαμηλότερο συντελεστή μείωσης από όλες τις επιχειρήσεις (85 %). Μόνον η GPV έτυχε μεγαλύτερου συντελεστή μείωσης σε σχέση με τις προσφεύγουσες, λόγω, αφενός, της υψηλότερης αναλογίας «ενός προϊόντος», ανώτερης όλων (93 %), και, αφετέρου, της ανάγκης να της χορηγηθεί ελάχιστος συντελεστής μείωσης 98 % προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προσαρμοσμένο βασικό ποσό δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών της. Εντούτοις, η περίπτωση των προσφευγουσών ήταν διαφορετική, δεδομένου ότι η δική τους αναλογία «ενός προϊόντος» ήταν της τάξεως του 90 % και ο ελάχιστος συντελεστής μείωσης που απαιτούνταν ώστε το βασικό τους ποσό να είναι χαμηλότερο από το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών του 2013 ήταν της τάξεως του 89,9 % (88,9 % σχετικά με τον συνολικό κύκλο εργασιών του 2015 και 86,2 % σχετικά με τον κύκλο εργασιών του 2016). Τέλος, η γραμμική συνεκτίμηση της αναλογίας «ενός προϊόντος» θα απαιτούσε ως προϋπόθεση να της αποδοθεί υπέρμετρη σημασία και θα επέφερε άδικες συνέπειες. Ως εκ τούτου, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό της Mayer-Kuvert, της οποίας η αναλογία «ενός προϊόντος» ανερχόταν σε 76 %, ήταν υψηλότερο (57 769 000 - 70 % = 13 864 560 ευρώ) από το προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών (118 235 000 - 90 % = 11 823 500 ευρώ), ενώ το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών ήταν τουλάχιστον διπλάσιο σε σχέση με εκείνο της Mayer-Kuvert (118 235 000 ευρώ για τις προσφεύγουσες σε σύγκριση με 57 769 000 ευρώ για τη Mayer-Kuvert). Η Επιτροπή συνάγει εξ αυτού ότι ο συντελεστής μείωσης που εφαρμόζεται σε κάθε επιχείρηση απορρέει από συνολική αξιολόγηση πλειόνων παραγόντων και όχι μόνον από την αναλογία «ενός προϊόντος». Οι προσφεύγουσες αποσκοπούν στην πραγματικότητα στη χορήγηση του συντελεστή μείωσης που εφαρμόστηκε σε άλλες επιχειρήσεις και όχι στην άρση μιας παρανομίας. Εν πάση περιπτώσει, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού κύκλου εργασιών τους το 2015, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου τους δεν αντιστοιχεί στο 9,7 %, αλλά στο 8,97 % αυτού του κύκλου εργασιών.

85 Η Επιτροπή συνάγει εξ αυτού ότι οι αιτιάσεις των προσφευγουσών είναι αλυσιτελείς καθόσον επιδιώκουν να μετατρέψουν το ανώτατο όριο του 10 % σε κριτήριο για τον υπολογισμό των προστίμων. Όπως όμως προκύπτει από πάγια νομολογία, τα απορρέοντα από ενδιάμεσους υπολογισμούς ποσά μπορούν να υπερβούν το εν λόγω ανώτατο όριο. Όσον αφορά τα τελικά ποσά των προστίμων, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να συγκριθούν με την GPV, στην οποία, με υψηλότερη αναλογία «ενός προϊόντος» από τη δική τους (98 %) και με μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό ελαφρώς χαμηλότερο (103 196 000 ευρώ), καταλογίστηκε προσαρμοσμένο βασικό ποσό που αντιστοιχεί στο 9,6 % του συνολικού κύκλου εργασιών της, ήτοι μόλις 0,1 % λιγότερο σε σχέση με το ποσοστό στο οποίο αντιστοιχεί το προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών, ήτοι 9,7 %, και τελικό πρόστιμο που αντιστοιχεί σε υψηλότερο ποσοστό (7,07 %) του συνολικού κύκλου εργασιών της σε σχέση με εκείνο του τελικού προστίμου των προσφευγουσών (3,88 % ή 2,9 % σε σχέση με τους συνολικούς κύκλους εργασιών του 2015 ή του 2016). Οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να συγκριθούν ούτε με τη Mayer-Kuvert, της οποίας το τελικό πρόστιμο ήταν υψηλότερο από το δικό τους σε απόλυτους αριθμούς (4 991 000 έναντι 4 729 000 ευρώ) παρά το γεγονός ότι η συμμετοχή της Mayer-Kuvert στην παράβαση ήταν μικρότερη και η αξία των πωλήσεών της αντιπροσώπευε λιγότερο από το ήμισυ της αξίας των πωλήσεων των προσφευγουσών (70 023 181 έναντι 143 316 000 ευρώ).

86 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι προσαρμογές των βασικών ποσών δεν έχουν ως σκοπό την αυτόματη εφαρμογή της αναλογίας «ενός προϊόντος» καθεμίας από τις επιχειρήσεις, αλλά, κατ' αρχάς, λαμβανομένης υπόψη της εν λόγω αναλογίας, τη μείωση του προστίμου κατά το ποσοστό που απαιτείται ώστε το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου καθεμίας από τις επιχειρήσεις να βρίσκεται κάτω από το ανώτατο όριο του 10 % και, στη συνέχεια, τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των επιβληθέντων προστίμων κατόπιν των προσαρμογών αυτών. Όσον αφορά την GPV, το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό (103 196 000 ευρώ) αντιπροσωπεύει το 87,2 % του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού των προσφευγουσών (118 235 000 ευρώ), το οποίο, επομένως, υπερβαίνει κατά 12,7 % εκείνο της GPV. Επιπλέον, η αναλογία «ενός προϊόντος» της GPV (93 %) ήταν υψηλότερη από αυτή των προσφευγουσών (90 %). Κατά την Επιτροπή, ακόμη και αν το προσαρμοσμένο βασικό ποσό για την GPV (2 063 920 ευρώ) αντιπροσωπεύει το 17,45 % του προσαρμοσμένου βασικού ποσού των προσφευγουσών (11 823 500 ευρώ), τούτο στηρίζεται σε μια συνολική εκτίμηση όλων των αντικειμενικών περιστάσεων που συνδέονται με την κατάσταση κάθε επιχείρησης. Κατά τον υπολογισμό του προστίμου των προσφευγουσών, η Επιτροπή δεν είχε κανένα λόγο να προβεί σε προσαρμογή αποκλειστικά σε σύγκριση με την GPV. Ως εκ τούτου, το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών ήταν επίσης υψηλότερο κατά 2,32 % σε σχέση με εκείνο της Bong, κατά 204 % σε σχέση με εκείνο της Mayer-Kuvert και κατά 21,56 % σε σχέση με εκείνο της Hamelin. Αφενός, όμως, η υψηλότερη αναλογία «ενός προϊόντος» της GPV (93 %) από εκείνη των προσφευγουσών δικαιολογούσε μεγαλύτερη μείωση σε σχέση με αυτές που χορηγήθηκαν στις άλλες επιχειρήσεις και, αφετέρου, σε αντίθεση με την περίπτωση των προσφευγουσών, η ελάχιστη μείωση που απαιτούνταν για να μην υπερβεί το προσαρμοσμένο βασικό ποσό της GPV το ανώτατο όριο του 10 % ήταν της τάξεως του 98 %. Επομένως, ενδεχόμενη άνιση μεταχείριση δικαιολογούνταν αντικειμενικά. Στην πραγματικότητα, οι προσφεύγουσες ευνοήθηκαν από την εφαρμογή συντελεστή μειώσεως 90 %, ενώ μάλιστα, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού κύκλου εργασιών τους του 2015 (ή του 2016), η ελάχιστη αναγκαία μείωση προκειμένου το προσαρμοσμένο βασικό τους ποσό να είναι κατώτερο από το ανώτατο όριο του 10 % ανεχόταν σε 88,9 % (2015) ή σε 86,2 % (2016).

2. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

87 Με τον υπό κρίση λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες προβάλλουν παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά την εφαρμογή της μεθόδου υπολογισμού των επιβληθέντων προστίμων και, ειδικότερα, της μεθόδου προσαρμογής των βασικών ποσών, δυνάμει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, όπως συνοψίζεται στον πίνακα Α που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της προσβαλλόμενης απόφασης.

88 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι εφάρμοσε έναντι αυτών συντελεστή μείωσης ύψους 90 %, εισάγοντα δυσμενή διάκριση, ο οποίος αντιστοιχούσε επακριβώς στην αναλογία «ενός προϊόντος», αλλά διέφερε από τον συντελεστή που εφαρμόστηκε στις άλλες επιχειρήσεις, ιδίως στην Bong και τη Hamelin. Αυτή η εισάγουσα δυσμενείς διακρίσεις προσαρμογή των βασικών ποσών είχε ως αποτέλεσμα ότι το προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών ανερχόταν στο 9,7 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους, ενώ τα προσαρμοσμένα βασικά ποσά της Bong και της Hamelin αντιπροσώπευαν μόλις το 4,7 % και το 4,5 % των αντίστοιχων συνολικών κύκλων εργασιών τους. Οι διαφορετικές αυτές αποκλίσεις σε σχέση με το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών είναι, κατά τις προσφεύγουσες, το αποτέλεσμα εσφαλμένης στάθμισης του αντίστοιχου μεγέθους και οικονομικής ισχύος καθεμίας από τις εν λόγω επιχειρήσεις, που προσδιορίζονται σε συνάρτηση προς τους αντίστοιχους συνολικούς κύκλους εργασιών τους –ήτοι 121 εκατομμύρια ευρώ για τις προσφεύγουσες, 296 εκατομμύρια ευρώ για την Bong και 501 εκατομμύρια ευρώ για τη Hamelin–, στάθμιση η οποία είναι αντίθετη προς το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 και δεν δικαιολογείται αντικειμενικά ούτε, μεταξύ άλλων, από τη σχετική βαρύτητα των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών των προσφευγουσών, της Bong και της Hamelin, ούτε από την ανάγκη να οριστούν τα εν λόγω βασικά ποσά κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %, πράγμα που θα δικαιολογούσε μείωση μόνο κατά 75 % στην περίπτωση της Bong και κατά 67 % στην περίπτωση της Hamelin.

89 Επικουρικώς, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε εισάγει επίσης δυσμενή διάκριση όσον αφορά τα προσαρμοσμένα, βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, βασικά ποσά, ιδίως σε σχέση με την περίπτωση της GPV, στην οποία εφαρμόστηκε συντελεστής μείωσης 98 % του βασικού ποσού, έναντι μόνο 90 % στην περίπτωση των προσφευγουσών, και, επομένως, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό της αντιστοιχούσε μόλις στο 2 % του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού. Αντιθέτως, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών αντιστοιχούσε στο 10 % του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού, ήτοι πέντε φορές περισσότερο σε σύγκριση με την περίπτωση της GPV, μολονότι τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά των προσφευγουσών και της GPV ήταν παραπλήσια.

90 Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να αξιολογήσει, κατ' αρχάς, τη βασιμότητα των νομικών παραδοχών των αιτιάσεων που προβάλλουν οι προσφεύγουσες με γνώμονα τα κριτήρια που αναγνωρίζει η νομολογία, ιδίως σχετικά με την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και την εφαρμογή του ανώτατου ορίου του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003. Στη συνέχεια, θα εξεταστεί κατά πόσον η μέθοδος προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων, όπως εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, είναι σύμφωνη προς τα εν λόγω κριτήρια και, ειδικότερα, προς αυτά που διέπουν την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

3. Υπόμνηση της νομολογίας

91 Η αρχή της ίσης μεταχείρισης αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, την οποία καθιερώνουν τα άρθρα 20 και 21 του Χάρτη. Κατά πάγια νομολογία, η οποία εφαρμόζεται και στο δίκαιο του ανταγωνισμού, η εν λόγω αρχή επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο παρόμοιες καταστάσεις ούτε κατά τον ίδιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός εάν η αντιμετώπιση αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-444/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:464, σκέψη 186 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

92 Η παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω διαφορετικής μεταχείρισης προϋποθέτει ότι οι σχετικές καταστάσεις είναι παρόμοιες λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων που τις χαρακτηρίζουν. Τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν διάφορες καταστάσεις και, ως εκ τούτου, τον παρεμφερή χαρακτήρα τους πρέπει, ειδικότερα, να προσδιορίζονται και να εκτιμώνται υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού της πράξης της Ένωσης που θεσπίζει την εν λόγω διάκριση. Πρέπει, εξάλλου, να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές και οι σκοποί του τομέα στον οποίο εμπίπτει η επίμαχη πράξη (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-444/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:464, σκέψη 187 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η νομολογία διευκρινίζει επ' αυτού ότι η Επιτροπή οφείλει να αξιολογεί, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου καθώς και των στόχων του καθεστώτος κυρώσεων το οποίο έχει θεσπίσει ο κανονισμός 1/2003, τον αντίκτυπο που επιδιώκεται να υπάρξει για την εμπλεκόμενη επιχείρηση, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων έναν κύκλο εργασιών που να αντικατοπτρίζει την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης αυτής την περίοδο κατά την οποία διαπράχθηκε η παράβαση (αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 53, και της 19ης Μαρτίου 2015, Dole Food και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, C-286/13 P, EU:C:2015:184, σκέψη 144 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

93 Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι είναι θεμιτό, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, να λαμβάνεται υπόψη τόσο ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης, που αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το ποσοστό του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα προϊόντα που συνιστούν το αντικείμενο της παράβασης και που μπορεί, ως εκ τούτου, να είναι ενδεικτικό της έκτασης της παράβασης αυτής. Έτσι, το μέρος του

συνολικού κύκλου εργασιών που προέρχεται από την πώληση των προϊόντων που συνιστούν το αντικείμενο της παράβασης είναι η καλύτερη ένδειξη περί της οικονομικής σημασίας της παράβασης αυτής (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψεις 54 και 59, της 19ης Μαρτίου 2015, Dole Food και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, C-286/13 P, EU:C:2015:184, σκέψεις 145 και 149, και της 1ης Φεβρουαρίου 2018, Kühne + Nagel International κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-261/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:56, σκέψη 81).

94 Αντίθετα προς τη νομολογία αυτή, στην παράγραφο 13 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 αναφέρεται ότι, «[γ]ια τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί την αξία των πωλήσεων προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση άμεσα ή έμμεσα […] στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ». Οι ίδιες κατευθυντήριες γραμμές διευκρινίζουν, στην παράγραφο 6, ότι «[ο] συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση και της διάρκειας της παράβασης θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν» (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 56, της 19ης Μαρτίου 2015, Dole Food και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, C-286/13 P, EU:C:2015:184, σκέψη 147, και της 1ης Φεβρουαρίου 2018, Kühne + Nagel International κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-261/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:56, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

95 Επιπλέον, έχει κριθεί ότι, μολονότι το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 παρέχει στην Επιτροπή ευρύ περιθώριο εκτίμησης, εντούτοις περιορίζει την άσκηση της δυνατότητας αυτής θεσπίζοντας αντικειμενικά κριτήρια με τα οποία η Επιτροπή πρέπει να συμμορφώνεται. Συγκεκριμένα, αφενός, υπάρχει ένα αριθμητικά προσδιορίσιμο και απόλυτο ανώτατο όριο του ύψους του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί σε μια επιχείρηση και, επομένως, το μέγιστο ύψος του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί σε ορισμένη επιχείρηση είναι εκ των προτέρων προσδιορίσιμο. Αφετέρου, η άσκηση της εν λόγω διακριτικής ευχέρειας οριοθετείται από τους κανόνες συμπεριφοράς με τους οποίους η Επιτροπή αυτοδεσμεύθηκε, ιδίως με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων (πρβλ. αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Schindler Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-501/11 P, EU:C:2013:522, σκέψη 58, της 19ης Μαρτίου 2015, Dole Food και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, C-286/13 P, EU:C:2015:184, σκέψη 146, και της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, Pilkington Group κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-101/15 P, EU:C:2016:631, σκέψη 37).

96 Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, κατά πάγια νομολογία, μόνον το τελικό ποσό του επιβληθέντος προστίμου πρέπει να τηρεί το ανώτατο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών που προβλέπει η διάταξη αυτή, η οποία δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να καταλήξει, κατά τα διάφορα στάδια του υπολογισμού του προστίμου, σε ενδιάμεσο ποσό ανώτερο του ορίου αυτού, αρκεί το τελικό ποσό του επιβληθέντος προστίμου να μην υπερβαίνει το εν λόγω όριο. Ως εκ τούτου, εάν μετά τον υπολογισμό προκύψει ότι το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά το ποσό που υπερβαίνει το εν λόγω ανώτατο όριο, το γεγονός ότι ορισμένοι παράγοντες όπως η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης δεν επηρεάζουν πραγματικά το ύψος του επιβληθέντος προστίμου αποτελεί απλή συνέπεια της εφαρμογής του ανώτατου αυτού ορίου στο εν λόγω τελικό ποσό. Πράγματι, το εν λόγω ανώτατο όριο αποβλέπει στο να αποφευχθεί η επιβολή προστίμων για τα οποία μπορεί να προβλεφθεί ότι οι επιχειρήσεις, ενόψει του μεγέθους τους, όπως αυτό καθορίζεται από τον συνολικό κύκλο εργασιών τους έστω και κατά προσέγγιση και ατελώς, δεν θα είναι σε θέση να τα καταβάλουν. Πρόκειται συνεπώς για όριο το οποίο εφαρμόζεται ομοιόμορφα σε όλες τις επιχειρήσεις και καθορίζεται με βάση το μέγεθος καθεμιάς εξ αυτών και το οποίο σκοπό έχει να αποφευχθούν πρόστιμα υπερβολικού και δυσανάλογου ύψους. Άρα το ανώτατο αυτό όριο έχει διακριτό και αυτοτελή σκοπό σε σχέση με εκείνον που εξυπηρετούν τα κριτήρια της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης. Μοναδική δυνητική συνέπεια του ορίου αυτού είναι η μείωση του υπολογιζόμενου με βάση τα κριτήρια αυτά προστίμου μέχρι ένα ανώτατο επιτρεπόμενο όριο. Η εφαρμογή του συνεπάγεται ότι η εμπλεκόμενη επιχείρηση δεν καταβάλλει το πρόστιμο το οποίο θα

οφειλόταν, κατ' αρχήν, με βάση μια εκτίμηση στηριζόμενη στα εν λόγω κριτήρια (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2012, Cetarsa κατά Επιτροπής, C-181/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:455, σκέψεις 80 έως 84, της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, Pilkington Group κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-101/15 P, EU:C:2016:631, σκέψη 36, και της 26 Ιανουαρίου 2017, Mamoli Robinetteria κατά Επιτροπής, C-619/13 P, EU:C:2017:50, σκέψεις 83 και 84 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

97 Εξ αυτού το Δικαστήριο συνάγει ότι δεν στοιχειοθετείται παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχείρισης λόγω της επιβολής, σε όλες τις επιχειρήσεις στις οποίες καταλογίζεται ευθύνη για συμμετοχή στην ίδια παράβαση, προστίμων ίσων με το 10 % του κύκλου εργασιών της καθεμίας, εφόσον το ύψος αυτό του προστίμου οφείλεται απλώς στην εφαρμογή του ανώτατου ορίου που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003. Επίσης, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού τον οποίο εξυπηρετεί το ανώτατο αυτό το όριο, το ενδεχόμενο να έχει η εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών από την Επιτροπή ως αποτέλεσμα να επιβάλλεται ως πρόστιμο, συχνά ή τακτικά, ποσό ίσο με το 10 % του κύκλου εργασιών δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τη νομιμότητα της εφαρμογής του εν λόγω ορίου (πρβλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Mamoli Robinetteria κατά Επιτροπής, C-619/13 P, EU:C:2017:50, σκέψη 85 και 86) Υπό την ίδια έννοια, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, αφενός, ότι το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης που παρέβη τους κανόνες του ανταγωνισμού αποτελούσε μόνον ένα ανώτατο όριο προσαρμογής και, αφετέρου, ότι το γεγονός και μόνον ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε σε μια τέτοια επιχείρηση προσέγγιζε κατά πολύ το εν λόγω ανώτατο όριο, ενώ το ποσοστό αυτό ήταν χαμηλότερο για τους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη, δεν μπορούσε να συνιστά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ή της αναλογικότητας, καθόσον η συνέπεια αυτή είναι σύμφυτη με την ερμηνεία του ορίου του 10 % ως απλού ανώτατου ορίου προσαρμογής, το οποίο εφαρμόζεται μετά την ενδεχόμενη μείωση του ποσού του προστίμου λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων ή της αρχής της αναλογικότητας (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2012, Nováck chemické závody κατά Επιτροπής, T-352/09, EU:T:2012:673, σκέψεις 161 έως 163 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

98 Έχει κριθεί επίσης ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, δεν επιτρέπονται διακρίσεις, με την εφαρμογή διαφορετικών μεθόδων υπολογισμού, μεταξύ των επιχειρήσεων που συμμετείχαν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (πρβλ. αποφάσεις της 19ης Ιουλίου 2012, Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής, C-628/10 P και C-14/11 P, EU:C:2012:479, σκέψη 58, και της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής, C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψη 133 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

99 Τέλος, όπως αναγνώρισε το Γενικό Δικαστήριο με την απόφαση της 20ής Μαΐου 2015, Timab Industries και CFPR κατά Επιτροπής (T-456/10, EU:T:2015:296, σκέψη 74), η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2017, Timab Industries και CFPR κατά Επιτροπής (C-411/15 P, EU:C:2017:11), οι νομολογιακές αυτές αρχές εφαρμόζονται mutatis mutandis στον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται κατόπιν διαδικασίας διευθέτησης.

4. Επί της βασιμότητας των νομικών παραδοχών των προβαλλομένων αιτιάσεων

100 Από τις νομολογιακές αρχές που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 91 έως 99 ανωτέρω προκύπτει ότι, για τον έλεγχο της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, του υποχρεωτικώς ισότιμου καθορισμού του βασικού ποσού των προστίμων που πρέπει να επιβληθούν στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και, αφετέρου, της εφαρμογής έναντι των εν λόγω επιχειρήσεων του ανώτατου ορίου του 10 %, δυνάμει του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, το οποίο μπορεί να ποικίλλει αναλόγως των αντίστοιχων συνολικών κύκλων εργασιών τους.

101 Συγκεκριμένα, μολονότι, βεβαίως, η Επιτροπή μπορεί νομίμως να επιλέξει, όπως έπραξε εν προκειμένω, μέθοδο υπολογισμού του βασικού ποσού στηριζόμενη στην αξία των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια ολόκληρου του έτους που καλύπτεται από την παράβαση, ήτοι του 2007 στην αρχική απόφαση, για να αποτυπώσει την οικονομική σημασία της παράβασης καθώς και τη σχετική βαρύτητα της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν (βλ. μνημονευόμενη στις σκέψεις 93 και 94 ανωτέρω νομολογία), υποχρεούται να τηρεί, στο πλαίσιο αυτό, την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Αντιθέτως, η εφαρμογή του ανώτατου ορίου του 10 % για τον καθορισμό του τελικού ποσού των προστίμων δεν εξαρτάται, κατ' αρχήν, ούτε από την οικονομική αυτή σημασία της παράβασης ούτε από τη σχετική βαρύτητα κάθε εμπλεκόμενης επιχείρησης, ούτε από τη σοβαρότητα ή τη διάρκεια της εν λόγω διαπραχθείσας από αυτήν παράβασης, αλλά έχει καθαρά αυτόματο χαρακτήρα που συνδέεται αποκλειστικά με τον συνολικό κύκλο εργασιών της, λόγο για τον οποίο η νομολογία έκρινε ότι η εφαρμογή αυτή δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια, μεταξύ άλλων, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Αντιθέτως, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της –διακριτού και αυτοτελούς σε σχέση με τον σκοπό των κριτηρίων της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως– ως ανώτατου ορίου που είναι προβλέψιμο και εφαρμόζεται ομοιόμορφα προκειμένου να διασφαλίζεται ότι δεν επιβάλλονται στις επιχειρήσεις υπερβολικά και δυσανάλογα πρόστιμα σε σχέση με το μέγεθός τους και την ικανότητα καταβολής, η αυτόματη εφαρμογή του ως άνω ορίου είναι ipso facto σύμφωνη με την αρχή της ίσης μεταχείρισης (βλ. μνημονευόμενη στις σκέψεις 96 και 97 ανωτέρω νομολογία).

102 Υπενθυμίζεται, εν προκειμένω, ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν την εφαρμογή του ανώτατου ορίου του 10 % ούτε ως ανώτατου ορίου προσαρμογής των τελικών προστίμων τα οποία επιβλήθηκαν στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ούτε ως κατ' εξαίρεση διορθωτικής φύσεως κριτήριο κατά το ενδιάμεσο στάδιο υπολογισμού των προστίμων, ήτοι στο πλαίσιο του καθορισμού των βασικών ποσών προκειμένου να οριστούν κάτω από το όριο αυτό. Όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, οι προσφεύγουσες είχαν μάλιστα ρητώς ζητήσει την κατ' εξαίρεση προσαρμογή του βασικού τους ποσού, βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, προκειμένου να ληφθεί υπόψη ο χαρακτήρας «ενός προϊόντος» τον οποίο είχαν (βλ. σκέψη 9 ανωτέρω). Συναφώς, οι προσφεύγουσες δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση ούτε το γεγονός ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε στη μεθοδολογία που διατυπώθηκε στην απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Putters International κατά Επιτροπής (T-211/08, EU:T:2011:289, σκέψη 80), για να ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων, ο χαρακτήρας «ενός προϊόντος» των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, με την εξαίρεση, ασφαλώς, της Hamelin, καθώς και η μικρότερη συμμετοχή της Mayer-Kuvert στην παράβαση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ελαφρυντική περίσταση που προκύπτει εξ αυτού έχει αντίκτυπο στο τελικό ποσό του επιβλητέου προστίμου (αιτιολογικές σκέψεις 11 έως 13 της προσβαλλόμενης απόφασης).

103 Αντιθέτως, αυτό που οι προσφεύγουσες αμφισβητούν, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του υπό εξέταση λόγου ακυρώσεως, είναι τόσο ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή προέβη στην προσαρμογή αυτή των βασικών ποσών όσο και τα αποτελέσματά της –από πλευράς αποκλίσεων σε σχέση με το ανώτατο όριο του 10 %– που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος τους.

104 Συναφώς, επιβάλλεται εκ προοιμίου η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίζει ότι το αποτέλεσμα της εφαρμογής του ανώτατου ορίου του 10 % σε αυτό το ενδιάμεσο στάδιο του υπολογισμού των επιβλητέων προστίμων παράγει ipso facto αποτελέσματα σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, εφόσον συνεκτιμά τις διαφορές μεταξύ των συνολικών κύκλων εργασιών όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Πράγματι, όταν, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή επιλέγει, δυνάμει της εξουσίας εκτίμησης που διαθέτει βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, να λάβει υπόψη το ανώτατο όριο του 10 %, κατ' εξαίρεση, ήδη σε ενδιάμεσο στάδιο του υπολογισμού των προστίμων για να προσαρμόσει τα βασικά τους ποσά, το πράττει εκτός του stricto sensu πεδίου εφαρμογής του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 και, επομένως, δεν μπορούν να εφαρμοστούν ως έχουν οι νομολογιακές αρχές που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 96 και 97 ανωτέρω. Συνεπώς, αντιθέτως προς όσα ισχυρίζεται η Επιτροπή, καθόσον λαμβάνει ως βάση το ανώτατο όριο του 10 % εκτός του τυπικού νομικού του πλαισίου, προκειμένου να το χρησιμοποιήσει ως

κριτήριο διαφοροποίησης, και μάλιστα διαβάθμισης των προστίμων σε ενδιάμεσο στάδιο, η προσέγγισή της ενδέχεται να επιφέρει αποτελέσματα αντίθετα προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των σκοπών κύρωσης και αποτροπής που συνδέονται με τα κριτήρια της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης.

105 Επομένως, πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσον η Επιτροπή τήρησε την αρχή της ίσης μεταχείρισης στο πλαίσιο της προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων εκκινώντας από τη μεθοδολογία που διατυπώθηκε στην απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Putters International κατά Επιτροπής (T-211/08, EU:T:2011:289, σκέψη 80). Προς τούτο, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που μνημονεύεται στη σκέψη 92 ανωτέρω, πρέπει να εξακριβωθεί αν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ιδίως οι προσφεύγουσες, αφενός, και οι Bong, Hamelin (πρώτο σκέλος) και GPV (δεύτερο σκέλος), αφετέρου, τελούσαν σε πανομοιότυπες ή συγκρίσιμες καταστάσεις, αν οι καταστάσεις αυτές αντιμετωπίστηκαν με τον ίδιο ή διαφορετικό τρόπο και αν τυχόν άνιση μεταχείριση δικαιολογούνταν αντικειμενικά.

5. Επί της συγκρισιμότητας των επίμαχων καταστάσεων, επί της ίσης ή άνισης μεταχείρισής τους και επί του αντικειμενικά δικαιολογημένου χαρακτήρα της εν λόγω μεταχείρισης

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

106 Για την εκτίμηση της συγκρισιμότητας ή μη των ατομικών καταστάσεων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα κρίσιμα στοιχεία καθώς και οι πράξεις υπολογισμού στις οποίες προέβη η Επιτροπή, στην αρχική και στην προσβαλλόμενη απόφαση, για τον καθορισμό και την προσαρμογή των βασικών ποσών των προστίμων, όπως τα στοιχεία και οι πράξεις αυτές παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα:

Εταιρία	Αξία των πωλήσεων σε ευρώ για το 2007	Συντελεστής βαρύτητας	Διάρκεια (σε έτη)	Πρόσθετο ποσό	Βασικό ποσό σε ευρώ	Δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών	Προσαρμογή/μείωση	Προσαρμοσμένο ποσό
Bong	140 000 000	15 %	4,5	15 %	115 500 000	80 %	88 %	13 860 000
[…] GPV	125 086 629	15 %	4,5	15 %	103 196 000	93 %	98 %	2 063 920
Hamelin	185 521 000	15 %	4,416	15 %	150 717 000	17 %	85 %	22 607 550
Mayer-Kuvert	70 023 181	15 %	4,5	15 %	57 769 000	76 %	88 %	6 932 280
Printeos […]	143 316 000	15 %	4,5	15 %	118 235 000	90 %	90 %	11 823 500

107 Από τον εν λόγω πίνακα προκύπτει ότι, για τον καθορισμό των βασικών ποσών των προστίμων πριν από την προσαρμογή τους (στο εξής: μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά), η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη τις διαφορές μεταξύ των αξιών των πωλήσεων που πραγματοποίησαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, καθώς και τις διαφορές σχετικά με τη διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση (4,5 έτη, πλην της Hamelin με 4,416 έτη), προκειμένου να εφαρμόσει σε αυτές την ίδια μέθοδο υπολογισμού πολλαπλασιάζοντάς τες με τον ίδιο συντελεστή σοβαρότητας (15 %) και προσθέτοντας ένα επιπλέον ποσό προκύπτον από το ίδιο ποσοστό (15 %), σύμφωνα με τις παραγράφους 13, 21 και 25 των κατευθυντηρίων γραμμών.

108 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη τόσο του γεγονότος ότι το άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 και οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν σκοπό κύρωσης, όσο και της εφαρμογής της ίδιας μεθόδου υπολογισμού έναντί τους, οι προσφεύγουσες και οι λοιπές επιχειρήσεις τελούσαν, κατά το στάδιο αυτό, σε συγκρίσιμες καταστάσεις ως προς τον σκοπό του υπολογισμού των προστίμων που τις αφορούσαν. Πράγματι, υπό το πρίσμα του ως άνω σκοπού κύρωσης και, ιδίως, αποτροπής, ο οποίος εξαρτάται από το μέγεθος και την οικονομική ισχύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η διακύμανση μεταξύ της αξίας των πωλήσεων αποτελεί, κατ' αρχήν, κατάλληλο κριτήριο διαφοροποίησης, καθόσον αντικατοπτρίζει την οικονομική σημασία της επίμαχης παράβασης καθώς και τη σχετική βαρύτητα της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν, και συνιστά, ως εκ τούτου, αναγκαία προϋπόθεση για την ορθή εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τον υπολογισμό των βασικών ποσών (βλ. μνημονευόμενη στις σκέψεις 93 και 94 ανωτέρω νομολογία).

109 Επομένως, συνάγεται ότι, εν προκειμένω, τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά καθορίστηκαν σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

110 Ωστόσο, πρέπει να εξακριβωθεί αν η Επιτροπή αντιμετώπισε με τον ίδιο τρόπο μη συγκρίσιμες καταστάσεις ή με διαφορετικό τρόπο πανομοιότυπες ή συγκρίσιμες καταστάσεις όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο, κατ' εξαίρεση, προσάρμοσε τα βασικά ποσά βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών.

β) Επί της ισότιμης προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων

1) Επί της μεθόδου προσαρμογής που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση

111 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή χορήγησε διακριτούς συντελεστές μείωσης στις προσφεύγουσες (90 %), στην Bong (88 %), στη Hamelin (85 %) και στην GPV (98 %), οι οποίοι δεν αντιστοιχούσαν, με εξαίρεση τις προσφεύγουσες, στους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων αυτών, ήτοι 90 % για τις προσφεύγουσες, 80 % για την Bong, 17 % για τη Hamelin και 93 % για το GPV (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 15 έως 17 της προσβαλλόμενης απόφασης).

112 Οι σκοποί, το σκεπτικό και η μέθοδος υπολογισμού επί των οποίων βασίζεται η εκ μέρους της Επιτροπής προσαρμογή των βασικών προστίμων εκτίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 10 έως 22 και 57 έως 62 της προσβαλλόμενης απόφασης (βλ. σκέψεις 31 επ. ανωτέρω), η οποία συνιστά τροποποιηθείσα και συμπληρωθείσα αιτιολογία, νεότερη μάλιστα σε σχέση με εκείνη που εκτίθεται στην αρχική απόφαση και η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ακύρωσή της με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής, (T-95/15, EU:T:2016:722).

113 Επομένως, από την αιτιολογική σκέψη 15 της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι η Επιτροπή προσάρμοσε, σε πρώτη φάση, τα βασικά ποσά λαμβάνοντας υπόψη το μέρος της αξίας των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών καθεμίας από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, το οποίο αποκαλεί δείκτη του προϊόντος/κύκλου εργασιών. Κατά την Επιτροπή, οι προσαρμογές αυτές αποσκοπούν συγχρόνως στο να διασφαλίσουν ότι τα προσαρμοσμένα πρόστιμα συνεχίζουν να αντανακλούν τη συνολική σοβαρότητα της παράβασης, χωρίς ωστόσο να νοθεύουν τη σχετική βαρύτητα των αντίστοιχων βασικών ποσών των εν λόγω επιχειρήσεων που αντιστοιχούν στη συγκρίσιμη συμμετοχή τους στη σύμπραξη. Ο δείκτης αυτός προϊόντος/κύκλου εργασιών υπολογίστηκε βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης (φάκελοι) σε σχέση με τον συνολικό παγκόσμιο κύκλο εργασιών το 2012 για καθεμία από τις επιχειρήσεις αυτές. Όπως προκύπτει από τον πίνακα Α που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της προσβαλλόμενης απόφασης, σε επιχείρηση με υψηλότερο δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών χορηγήθηκε συντελεστής μείωσης ανώτερος ή ίσος με εκείνον που χορηγήθηκε σε επιχείρηση με χαμηλότερη δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών (αιτιολογική σκέψη 16 της προσβαλλόμενης απόφασης).

114 Επισημαίνεται ότι μόνον η Hamelin, κατόπιν της μεταβίβασης των στοιχείων του ενεργητικού της στον τομέα της παραγωγής φακέλων, δεν εμφάνιζε πλέον πωλήσεις του προϊόντος της σύμπραξης το 2012, λόγος για τον οποίο ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών της υπολογίστηκε συγκρίνοντας τον κύκλο εργασιών του 2012 με τις πωλήσεις του προϊόντος της σύμπραξης κατά το έτος αυτό από την πρώην θυγατρική της. Επιπλέον, σημειώνεται ότι στην GPV, την επιχείρηση με τον υψηλότερο δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών, χορηγήθηκε μείωση ύψους 98 %, η οποία απαιτούνταν προκειμένου να οριστεί ο κύκλος εργασιών της κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %. Κατά συνέπεια, στις λοιπές επιχειρήσεις χορηγήθηκαν μικρότερες μειώσεις, οι οποίες προσδιορίστηκαν ατομικά και αντανακλούσαν τους αντίστοιχους οικείους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών, καθώς και τη σχετική βαρύτητα των καταλογισθέντων βασικών ποσών (αιτιολογική σκέψη 17 της προσβαλλόμενης απόφασης).

115 Κατά την Επιτροπή, γραμμική μείωση που στηρίζεται στους ατομικούς δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών θα επέφερε αδικαιολόγητα αποτελέσματα και θα νόθευε τη σχετική βαρύτητα των βασικών ποσών. Βάσει μιας τέτοιας προσέγγισης, επί παραδείγματι, το βασικό ποσό της Mayer-Kuvert, με δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών 76 %, θα προσαρμοζόταν σε υψηλότερο επίπεδο από το βασικό ποσό των προσφευγουσών, με δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών 90 %, ενώ, πριν από την προσαρμογή, το βασικό ποσό τους ήταν περισσότερο από το διπλάσιο από εκείνο της Mayer-Kuvert. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε επιδίωξε επομένως, για λόγους επιείκειας, να αποκαταστήσει την ισορροπία μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών, διά της χορήγησης ατομικών μειώσεων που αντικατοπτρίζουν όχι μόνον τον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών, αλλά και τον συγκρίσιμο χαρακτήρα της συμμετοχής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στη σύμπραξη, όπως προκύπτει από τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά (αιτιολογική σκέψη 18 της προσβαλλόμενης απόφασης).

116 Τέλος, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, ακόμη και αν η Hamelin είχε δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών πολύ χαμηλότερο από τις άλλες επιχειρήσεις, ήταν αναγκαίο να μειωθεί επίσης το πρόστιμό της προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ότι ο ρόλος της στη σύμπραξη ήταν παρόμοιος με τον ρόλο των εν λόγω επιχειρήσεων. Λαμβανομένου υπόψη του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών της, η μείωση του βασικού ποσού της Hamelin είναι λιγότερο σημαντική σε σύγκριση με τις μειώσεις των οποίων έτυχαν όλες οι άλλες επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 19 της προσβαλλόμενης απόφασης). Εάν η Επιτροπή είχε βασίσει τις μειώσεις μόνο στον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, δεν θα είχε χορηγηθεί μείωση στη Hamelin και το βασικό ποσό της θα ήταν περίπου 1 275 % υψηλότερο από το προσαρμοσμένο ποσό των προσφευγουσών, ενώ η αξία των πωλήσεων της Hamelin ήταν μόλις κατά 30 % υψηλότερη από την αξία των πωλήσεων των προσφευγουσών (αιτιολογική σκέψη 20 της προσβαλλόμενης απόφασης). Κατά συνέπεια, ο καθορισμός του βασικού ποσού του προστίμου της Hamelin αντικατοπτρίζει τη συγκρίσιμη συμμετοχή της στη σύμπραξη, καθώς και τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης, και έχει επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα (αιτιολογική σκέψη 21 της προσβαλλόμενης απόφασης).

117 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία που ώθησαν την Επιτροπή να προσαρμόσει, κατ' εξαίρεση, στην αρχική και στην προσβαλλόμενη απόφαση, τα βασικά ποσά των προστίμων που έπρεπε να επιβληθούν στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις:

– η ανάγκη καθορισμού συντελεστή μείωσης προκειμένου να οριστεί το βασικό ποσό κάτω από το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών·

– ο καθορισμός συντελεστή μείωσης, ιδίως, σε συνάρτηση προς τον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων το 2012, αλλά κατά τρόπο μη γραμμικό (υψηλότερος δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών θα είχε ως αποτέλεσμα υψηλότερο συντελεστή μείωσης, σημείο αναφοράς δε επ' αυτού αποτελεί η GPV με δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών 93 % στην οποία χορηγήθηκε μείωση 98 %)·

– η αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών, διά της χορήγησης ατομικών συντελεστών μείωσης που αντικατοπτρίζουν όχι μόνο τους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών αλλά και τον συγκρίσιμο χαρακτήρα της συμμετοχής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στη σύμπραξη, όπως προκύπτει από τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά·

– στην περίπτωση της Hamelin, ο καθορισμός του χαμηλότερου συντελεστή μείωσης ύψους 85 %, με αφετηρία δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών μόλις 17 %, ο οποίος υπολογίζεται κατόπιν συνεκτίμησης των πωλήσεων της πρώην θυγατρικής της το 2012, και βάσει της ανάγκης αποκατάστασης, για λόγους επιείκειας, της ισορροπίας μεταξύ του προσαρμοσμένου βασικού ποσού της με εκείνα των λοιπών επιχειρήσεων (μείωση αποκλειστικά σε συνάρτηση προς τον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών ο οποίος είχε ως αποτέλεσμα βασικό ποσό κατά περίπου 1 275 % υψηλότερο από το προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών, ενώ η αξία των πωλήσεων της Hamelin ήταν μόλις 30 % υψηλότερη από την αξία των πωλήσεων των προσφευγουσών).

2) Επί της νομιμότητας των αρχών και των σκοπών που οδήγησαν στην προσαρμογή των βασικών ποσών

118 Όσον αφορά τη μη γραμμική μείωση των βασικών ποσών των επιβλητέων στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προστίμων, η οποία στηρίζεται στους διαφόρους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών, οι προσφεύγουσες προσάπτουν κατ' ουσίαν στην Επιτροπή ότι χορήγησε, μεταξύ άλλων, στην Bong συντελεστή μείωσης ύψους 88 %, ήτοι σχεδόν εξίσου υψηλό με εκείνον που χορηγήθηκε σε αυτές (90 %), μολονότι ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών της Bong ύψους 80 % ήταν κατά 10 % χαμηλότερος από τον δικό τους (90 %). Εξ αυτού, οι προσφεύγουσες συνάγουν ότι ο συντελεστής μείωσης που έπρεπε να τους χορηγηθεί θα έπρεπε να είναι υψηλότερος για λόγους τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Ομοίως, αντιβαίνει επίσης στην αρχή αυτή το ότι το κατ' αυτόν τον τρόπο προσαρμοσμένο βασικό ποσό, ιδίως στην περίπτωση της Bong, αντιστοιχεί μόνον στο 4,7 % του συνολικού κύκλου εργασιών της, ενώ το προσαρμοσμένο βασικό ποσό των προσφευγουσών ισούται με το 9,7 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους.

119 Πλην όμως, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν καθόρισε τους συντελεστές μείωσης αποκλειστικώς ή σχηματικά βάσει των διαφόρων αυτών δεικτών προϊόντος/κύκλου εργασιών, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν βασίμως να ισχυρίζονται ότι εξ αυτού προκύπτει κατ' ανάγκην εσφαλμένη συγκριτική εκτίμηση, ή ακόμη και άνιση μεταχείριση εις βάρος τους. Εντούτοις, για τη σύγκριση των επίμαχων καταστάσεων, είναι αναγκαίο να ληφθούν ως βάση τα διάφορα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά, τα οποία καθορίστηκαν τηρουμένης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, λαμβανομένης μάλιστα δεόντως υπόψη της σοβαρότητας της διαπραχθείσας παράβασης και του σκοπού κύρωσης και αποτροπής (βλ. σκέψεις 107 και 108 ανωτέρω). Προς τούτο, πρέπει να εξακριβωθεί αν τα αποτελέσματα της αντίστοιχης προσαρμογής των εν λόγω βασικών ποσών, με τη χρήση των δεικτών προϊόντος/κύκλου εργασιών, εξακολουθούν να εμφανίζουν επαρκή σύνδεσμο με τα κρίσιμα κριτήρια του άρθρου 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 και των κατευθυντηρίων γραμμών, ιδίως με τη σοβαρότητα της παράβασης και τον σκοπό κύρωσης και αποτροπής, των οποίων η εκτίμηση εξαρτάται ιδίως από το μέγεθος και την οικονομική ισχύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.

120 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν τη συνεκτίμηση του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών έναντι όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων με σκοπό την προσαρμογή των βασικών τους ποσών σε επίπεδο χαμηλότερο από το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους, αλλά μόνον τον μη γραμμικό καθορισμό των συντελεστών μείωσης, που φέρεται να λειτούργησε εις βάρος των προσφευγουσών, βάσει των εν λόγω δεικτών και με σκοπό τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των διαφόρων προστίμων σε συνάρτηση προς τη σοβαρότητα της συμμετοχής καθεμίας από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, διασφαλίζοντας συγχρόνως ότι τα προσαρμοσμένα βασικά ποσά ορίζονται κάτω από το όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών (βλ. σκέψη 117, δεύτερη και τρίτη περίπτωση, ανωτέρω). Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι η

εφαρμογή της μεθόδου αυτής είχε ως συνέπεια, αφενός, ότι στις προσφεύγουσες χορηγήθηκε μεγαλύτερη μείωση ως ποσοστό του βασικού ποσού (90 %) σε σχέση με εκείνη που χορηγήθηκε αντιστοίχως στην Bong (88 %) και στη Hamelin (85 %), με τις οποίες και συγκρίνονται, και, αφετέρου, ότι μειώθηκε ελαφρώς η σχετική βαρύτητα του προστίμου που τελικά επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες και βελτιώθηκε η σχετική θέση τους στην κατάταξη, κατά φθίνουσα σειρά, των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, από τη δεύτερη στην τρίτη θέση, κατόπιν της προσαρμογής των βασικών ποσών. Εξάλλου, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, εάν περιοριζόταν στην εφαρμογή του εν λόγω ανώτατου ορίου του 10 %, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, ως ανώτατου ορίου προσαρμογής κατά το πέρας της διαδικασίας υπολογισμού των προστίμων, ήτοι χωρίς ενδιάμεση προσαρμογή των βασικών ποσών στηριζόμενη, μεταξύ άλλων, στους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών, το πρόστιμο που θα έπρεπε να επιβληθεί στις προσφεύγουσες θα ήταν υψηλότερο και, ειδικότερα, το δεύτερο αντί για το τρίτο μεγαλύτερο μεταξύ των προστίμων που επιβλήθηκαν στο σύνολο των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.

121 Ομοίως, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της άσκησης της εξουσίας εκτίμησης που διαθέτει βάσει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, την οποία ζήτησαν οι ίδιες οι προσφεύγουσες, μπορούσε, κατ' αρχήν, να προβλέψει νομίμως, επί αυτής της βάσης, μη γραμμική μέθοδο προσαρμογής των βασικών ποσών, προκειμένου να λάβει υπόψη την απαίτηση τα ποσά αυτά να συνεχίσουν να αντικατοπτρίζουν την συγκρίσιμη συμμετοχή των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στη σύμπραξη καθώς και τη σχετική βαρύτητα των καταλογισθέντων μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών. Πράγματι, όπως εκτίθεται, κατ' ουσίαν, στις αιτιολογικές σκέψεις 17 έως 19 της προσβαλλόμενης απόφασης, λαμβανομένων υπόψη των ουσιωδών κριτηρίων που διέπουν τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, ήτοι των κριτηρίων της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης που διαλαμβάνονται στο άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, ήταν επιτακτική η διατήρηση αρκούντως σημαντικού συνδέσμου μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών, αφενός, και των μη προσαρμοσμένων βασικών ποσών, αφετέρου, καθόσον τα τελευταία καθορίστηκαν υπό το πρίσμα των κριτηρίων αυτών και, ιδίως, υπό το πρίσμα του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, προς εξασφάλιση επαρκούς αποτρεπτικού αποτελέσματος των κυρώσεων (βλ. σκέψη 119 ανωτέρω). Αντιθέτως, γραμμική και σχηματική μείωση των βασικών ποσών, στηριζόμενη μόνο στους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών, δεν θα εξασφάλιζε τέτοιο αποτέλεσμα, αλλά θα είχε, μεταξύ άλλων, ως συνέπεια, ιδίως στην περίπτωση της Bong και της Mayer-Kuvert, τον καθορισμό προσαρμοσμένων βασικών ποσών κατά πολύ υψηλότερων από εκείνο των προσφευγουσών, ακόμη και αν τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά των επιχειρήσεων αυτών ήταν χαμηλότερα από τα αντίστοιχα των προσφευγουσών.

122 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών, ως ασυνήθης μάλλον συντελεστής υπολογισμού που συνδυάζει την αξία των πωλήσεων και τον συνολικό κύκλο εργασιών, δεν συνιστά από μόνος του, σε αντίθεση με το κριτήριο της αξίας των πωλήσεων αυτό καθεαυτό, ούτε κατάλληλο κριτήριο που να αντικατοπτρίζει το μέγεθος και την οικονομική ισχύ μιας επιχείρησης και, επομένως, την οικονομική σημασία της συμμετοχής της στην παράβαση (βλ., κατ' αναλογίαν, μνημονευθείσα στη σκέψη 93 ανωτέρω νομολογία), ούτε κριτήριο για τον καθορισμό του προστίμου. Εάν συνέβαινε κάτι τέτοιο, υψηλότερος δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών θα μπορούσε μάλιστα να δικαιολογήσει αντίστοιχη αύξηση του βασικού ποσού ενός προστίμου, ώστε να αντανακλά καλύτερα το μέγεθος αυτό και την οικονομική αυτή ισχύ και να ανταποκρίνεται στον σκοπό κύρωσης και αποτροπής. Πλην όμως, εν προκειμένω, η Επιτροπή χρησιμοποίησε απλώς τον δείκτη αυτόν προκειμένου να διορθώσει το ποσό προς τα κάτω, επιλέγοντας μάλιστα την αντίστροφη προσέγγιση, καθόσον παρέσχε στις επιχειρήσεις που διέθεταν υψηλότερο δείκτη, ασφαλώς όχι κατά γραμμικό τρόπο, μεγαλύτερο συντελεστή μείωσης λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη την ανάγκη διασφάλισης ισορροπίας μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών, σε συνάρτηση προς τη σχετική βαρύτητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στη διάπραξη της παράβασης. Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες δεν λαμβάνουν υπόψη ούτε τη σημασία του συνολικού κύκλου εργασιών ως κριτήριο αντιπροσωπευτικό του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος μιας επιχείρησης (βλ. σκέψη 88 ανωτέρω), καθόσον η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 93 ανωτέρω αναφέρει σαφώς ότι η αξία των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης αποτελούσε

καταλληλότερο κριτήριο προς τούτο, το οποίο πρέπει, επιπλέον, για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 119 και 121 ανωτέρω, να αντικατοπτρίζεται στα βασικά ποσά των επιβλητέων προστίμων. Επομένως, έστω και μόνο για τους λόγους αυτούς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι η επιλεγείσα από την Επιτροπή μεθοδολογία προσαρμογής είχε αποτελέσματα που δεν είχαν σχέση με το μέγεθος και την οικονομική ισχύ (βλ. σκέψη 72 ανωτέρω) και εισήγαγαν διακρίσεις, καθόσον είχαν διαφορετικές αποκλίσεις σε σχέση με το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών.

123 Αντιθέτως, εν προκειμένω, η Επιτροπή επιδίωξε να διατηρήσει την ισορροπία μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών, αφενός, και της σχετικής βαρύτητας της συμμετοχής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στην παράβαση και της ανάγκης εξασφάλισης επαρκώς αποτρεπτικού αποτελέσματος των προστίμων, αφετέρου, προσδιορίζοντας, μη γραμμικώς, τους ατομικούς συντελεστές μείωσης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα ποσά αυτά δεν υπερέβαιναν το ανώτατο όριο του 10 %, αλλά αντικατόπτριζαν πάντοτε τον συγκρίσιμο χαρακτήρα της συμμετοχής των εν λόγω επιχειρήσεων στην επίμαχη παράβαση, υπολογιζόμενης σε συνάρτηση προς το μέγεθος και την οικονομική ισχύ τους.

124 Ως εκ τούτου, η συνεκτίμηση από την Επιτροπή ατομικών συντελεστών μείωσης, στηριζόμενων όχι μόνο στους αντίστοιχους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, αλλά και στην ανάγκη διατήρησης επαρκούς συνδέσμου μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών, αφενός, και της σχετικής βαρύτητας της συμμετοχής τους στη σύμπραξη και της ανάγκης εξασφάλισης επαρκώς αποτρεπτικού αποτελέσματος των προστίμων, όπως εκφράζονται στα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά, αφετέρου, συνιστά, με γνώμονα τα κριτήρια και τους σκοπούς του άρθρου 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, ισότιμη μεταχείριση παρόμοιων καταστάσεων κατά την έννοια της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Πράγματι, πέραν του σκοπού του ορισμού των βασικών ποσών κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %, η προσέγγιση αυτή αποσκοπούσε στο να αποτυπωθούν, στα βασικά ποσά, τόσο η σοβαρότητα της παράβασης, υπολογιζόμενη βάσει του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όσο και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας της κύρωσης, ο οποίος αντικατοπτρίζεται στα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά που στηρίζονταν στις αξίες των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης. Αντιθέτως, γραμμική και σχηματική μείωση των βασικών ποσών σε συνάρτηση μόνο με τον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών, ο οποίος δεν αποτελεί ακριβώς το κατάλληλο κριτήριο για την αποτύπωση του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, δεν θα διασφάλιζε τη διατήρηση του συνδέσμου αυτού, αλλά, αντιθέτως, θα μπορούσε να τον στρεβλώσει, ή ακόμη και να τον διαρρήξει εξ ολοκλήρου (βλ. σκέψη 122 ανωτέρω).

125 Υπό το πρίσμα των ως άνω αρχών και σκοπών που καθοδήγησαν την προσαρμογή των βασικών ποσών των επιβλητέων στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προστίμων, πρέπει να εκτιμηθεί, με μεγαλύτερη ακρίβεια, αν οι προσφεύγουσες τελούσαν ή όχι σε κατάσταση συγκρίσιμη με εκείνη της Bong και της Hamelin, αφενός (πρώτο σκέλος), και της GPV, αφετέρου (δεύτερο σκέλος, επικουρικώς), και αν οι καταστάσεις αυτές έτυχαν ίσης ή μη μεταχείρισης, η οποία ενδεχομένως, να δικαιολογείται –ή όχι– αντικειμενικά.

γ) Επί της σύγκρισης με την κατάσταση της Bong

126 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή ορθώς προβάλλει κατ' ουσίαν (βλ. σκέψη 84 ανωτέρω) ότι, ακόμη και αν ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών της Bong ήταν κατά 10 %χαμηλότερος από εκείνον των προσφευγουσών, έπρεπε να ληφθεί υπόψη ότι το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό της Bong ήταν ελαφρώς μικρότερο από το αντίστοιχο των προσφευγουσών. Επομένως, ανεξαρτήτως της διαφοράς αυτής στους αντίστοιχους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών, η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να θεωρήσει ότι δεν ήταν δικαιολογημένο να καθορίσει προσαρμοσμένα βασικά ποσά που παρουσίαζαν σε σημαντικό βαθμό διαφορετικές αποκλίσεις. Κατόπιν της προσαρμογής του, όμως, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό της

Bong (13 860 000 ευρώ) ήταν και πάλι υψηλότερο από εκείνο των προσφευγουσών (11 823 500 ευρώ), πράγμα που αποδεικνύει ότι ο συντελεστής μείωσης 90 % που εφαρμόστηκε στις προσφεύγουσες –μεγαλύτερος από τον συντελεστή 88 % που εφαρμόστηκε στην Bong– τους παρέσχε συγκριτικό πλεονέκτημα. Επομένως, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη εκτίμησης έκρινε η Επιτροπή ότι συμπληρωματική μείωση του βασικού προσαρμοσμένου ποσού των προσφευγουσών, όπως ζητήθηκε από αυτές, θα είχε ως αποτέλεσμα να τους παρασχεθεί δυσανάλογο πλεονέκτημα και να τους επιβληθεί πρόστιμο το οποίο δεν θα ήταν αρκούντως αποτρεπτικό σε σχέση με την αρχική συγκριτική κατάσταση, όπως διαμορφωνόταν με βάση τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά τα οποία καθορίζονταν σε συνάρτηση προς την αξία των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης.

127 Από τα ανωτέρω προκύπτει επίσης ότι η προβαλλόμενη ύπαρξη σημαντικής απόκλισης μεταξύ των προσαρμοσμένων –σε σχέση με το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών– βασικών ποσών, ήτοι 4,7 % για την Bong και 9,7 % για τις προσφεύγουσες, αποτελεί απλώς το αποτέλεσμα της ισότιμης προσαρμογής, η οποία εκτιμήθηκε και επικυρώθηκε στις σκέψεις 120 έως 125 ανωτέρω, και, επομένως, η σχετική αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

128 Κατά τα λοιπά, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η μη γραμμική προσαρμογή του βασικού ποσού της Bong πρέπει να χαρακτηριστεί ως άνιση μεταχείριση συγκρίσιμων καταστάσεων, προσδιοριζόμενων μόνον από τους δείκτες προϊόντος/κύκλου εργασιών, πράγμα που δεν συμβαίνει, μια τέτοια άνιση μεταχείριση θα δικαιολογούνταν αντικειμενικά, εν πάση περιπτώσει, για τους λόγους που εκτίθενται στις σκέψεις 121 έως 124 ανωτέρω, με σκοπό την αποκατάσταση της ισορροπίας των προστίμων σε συνάρτηση προς τον σκοπό κύρωσης και αποτροπής, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να συνιστά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης έναντι των προσφευγουσών.

129 Επομένως, η αιτίαση που αφορά άνιση μεταχείριση των προσφευγουσών έναντι της Bong πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

δ) Επί της σύγκρισης με την κατάσταση της Hamelin

130 Όσον αφορά τη σύγκριση με την κατάσταση της Hamelin, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 16, 17, 19 και 20 της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι, με βάση τα στοιχεία του έτους αναφοράς 2012 για τον καθορισμό και την προσαρμογή των βασικών ποσών, η κατάσταση της Hamelin ήταν μοναδική και διέφερε, επομένως, από αυτές των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των προσφευγουσών. Τούτο οφείλεται, αφενός, στην έλλειψη του χαρακτήρα «ενός προϊόντος» της οικονομικής της δραστηριότητας και, αφετέρου, στον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών της ύψους μόνον 17 %, ο οποίος, επιπλέον, υπολογιζόταν βάσει συνεκτίμησης των πωλήσεων της πρώην θυγατρικής της το 2012, η οποία είχε πωληθεί στην Bong το 2010.

131 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει, κατ' ουσίαν, από την αιτιολογική σκέψη 19 της προσβαλλόμενης απόφασης, σε αντίθεση με την κατάσταση των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η προσαρμογή του βασικού ποσού της Hamelin, δυνάμει της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, με την εφαρμογή συντελεστή μείωσης 85 %, ήτοι του χαμηλότερου σε σχέση με αυτούς που χορηγήθηκαν στις άλλες επιχειρήσεις, δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί ούτε από τον χαρακτήρα «ενός προϊόντος» ούτε από τον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών της ύψους 17 %, αλλά στηριζόταν ουσιαστικά σε λόγους επιείκειας σχετικά με τη συγκρίσιμη συμμετοχή της στη σύμπραξη και την ανάγκη αποκατάστασης της ισορροπίας μεταξύ των επιβληθέντων προστίμων. Υπ' αυτήν την έννοια, στην αιτιολογική σκέψη 20 της προσβαλλόμενης απόφασης επισημαίνεται ότι, ελλείψει εφαρμογής στη Hamelin συντελεστή μείωσης ύψους 85 % του βασικού ποσού, το ποσό αυτό θα ήταν 1 275 % περίπου υψηλότερο από εκείνο των προσφευγουσών, ενώ η αξία των πωλήσεων από τη Hamelin του προϊόντος της σύμπραξης το 2007 ήταν μόλις 30 % υψηλότερη από την αξία των πωλήσεων των προσφευγουσών. Εντούτοις, όπως τόνισε η Επιτροπή, ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα ήταν δυσανάλογο και μη συμβατό προς την ανάγκη αποκατάστασης της ισορροπίας μεταξύ των προστίμων που υποτίθεται ότι αντανακλούν

τη συγκρίσιμη σημασία της συμμετοχής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στην παράβαση και ότι διασφαλίζουν συγκριτικώς αρκούντως αποτρεπτικό αποτέλεσμα, όπως αυτό που προκύπτει από τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά που καθορίστηκαν με βάση την αξία των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης το 2007, προκειμένου να ληφθούν υπόψη το αντίστοιχο μέγεθος και η οικονομική ισχύς των εν λόγω επιχειρήσεων.

132 Επομένως, ακόμη και αν η προσέγγιση της Επιτροπής έναντι της Hamelin είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως ίση μεταχείριση διαφορετικών καταστάσεων –καθόσον συνίστατο στη χορήγηση σε αυτήν συντελεστή μείωσης 85 %, στηριζόμενο κυρίως στον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών, με σκοπό να ληφθεί υπόψη ο χαρακτήρας «ενός προϊόντος» των λοιπών επιχειρήσεων, έστω και αν η Hamelin δεν αποτελούσε τέτοια επιχείρηση και ο εν λόγω δείκτης της ήταν πολύ μικρός–, η προσαρμογή του βασικού ποσού της δικαιολογούνταν αντικειμενικά, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που εκτίθενται στις σκέψεις 120 έως 124 ανωτέρω και του γεγονότος ότι η συμμετοχή της Hamelin στην παράβαση η οποία είχε ως αποτέλεσμα τον καθορισμό του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού ήταν σε μεγάλο βαθμό συγκρίσιμη με τη συμμετοχή των λοιπών επιχειρήσεων (βλ. σκέψεις 107 και 108 ανωτέρω). Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το προσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου της Hamelin εξακολουθεί να είναι το υψηλότερο σε σχέση με τα πρόστιμα των λοιπών επιχειρήσεων, πράγμα που λαμβάνει υπόψη την υψηλότερη αξία των πωλήσεων που της καταλογιζόταν το 2007 και το υψηλότερο μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό, καθώς και τον χαμηλότερο δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών. Τα στοιχεία αυτά, στο σύνολό τους, οδήγησαν στη χορήγηση συντελεστή μείωσης 85 %, χαμηλότερου από εκείνον όλων των λοιπών επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα το προσαρμοσμένο βασικό ποσό να είναι σχεδόν διπλάσιο από το αντίστοιχο των προσφευγουσών (22 607 550 σε σχέση με 11 823 500 ευρώ), το οποίο η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να χαρακτηρίσει ως αναλογικό και αρκούντως αποτρεπτικό. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη το ότι, μολονότι το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό της Hamelin ήταν ήδη το υψηλότερο (150 717 000 ευρώ), υπερέβαινε αυτό των προσφευγουσών (118 235 000 ευρώ) μόνον κατά εν τέταρτο περίπου. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή μπορούσε θεμιτώς να λάβει υπόψη τον ενδεχομένως υπερβολικό χαρακτήρα του βασικού ποσού της Hamelin, ως μια άλλη ιδιαιτερότητα κατά την έννοια της παραγράφου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, προκειμένου να δικαιολογήσει σημαντική προσαρμογή του εν λόγω ποσού και να διασφαλίσει ότι θα οριζόταν, όπως και τα λοιπά βασικά ποσά, όχι μόνον κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %, αλλά και σε ισορροπία με αυτά.

133 Επομένως, η ύπαρξη σημαντικής απόκλισης μεταξύ των προσαρμοσμένων βασικών ποσών σε σχέση με το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών, ήτοι 4,5 % για τη Hamelin και 9,7 % για τις προσφεύγουσες, αποτελεί απλώς το αποτέλεσμα μιας προσαρμογής η οποία ορθώς εκτιμήθηκε και κρίθηκε στις σκέψεις 130 έως 132 ανωτέρω ότι δικαιολογούνταν αντικειμενικά και, επομένως, η σχετική αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

134 Ομοίως, η αιτίαση που αντλείται από το ότι η Επιτροπή δεν είχε το δικαίωμα να προσδιορίσει τον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών της Hamelin σε ύψος 17 % δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Αντιθέτως, καθόσον η Επιτροπή καθόρισε τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, περιλαμβανομένης της Hamelin, βάσει της αξίας των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης το 2007, ήτοι σε χρόνο κατά τον οποίο η Hamelin εξακολουθούσε να δραστηριοποιείται στην παραγωγή και εμπορία του προϊόντος της σύμπραξης, ήταν απαραίτητο να προβεί σε εκτίμηση του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών, όπου ναι μεν ο ως άνω δείκτης είναι πλασματικός, αλλά θεωρείται, ωστόσο, αρκούντως αξιόπιστος ως προς τη Hamelin για το 2012 ώστε να έχει ως αποτέλεσμα ισότιμη προσαρμογή των εν λόγω βασικών ποσών.

135 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη η αιτίαση που αντλείται από άνιση μεταχείριση των προσφευγουσών σε σύγκριση με τη Hamelin και, ως εκ τούτου, το –προβαλλόμενο κυρίως– πρώτο σκέλος του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.

ε) Επί της σύγκρισης με την κατάσταση της GPV

136 Στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους του υπό εξέταση λόγου ακυρώσεως, που προβάλλεται επικουρικώς, οι προσφεύγουσες προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι υπέστησαν δυσμενή διάκριση σε σχέση με την GPV, καθόσον το προσαρμοσμένο βασικό ποσό της GPV ορίστηκε σε σαφώς χαμηλότερο επίπεδο από το δικό τους.

137 Όσον αφορά τη σύγκριση με την κατάσταση της GPV, υπενθυμίζεται ότι, σε αντίθεση με τις προσφεύγουσες στις οποίες, για τους σκοπούς της προσαρμογής του βασικού τους ποσού, χορηγήθηκε συντελεστής μείωσης της τάξης του 90 %, ο οποίος αντιστοιχούσε ακριβώς στον δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών τους, στην GPV χορηγήθηκε συντελεστής μειώσεως 98 %, ήτοι πέντε ποσοστιαίες μονάδες πλέον του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών τους ύψους 93 %. Εξ αυτού προέκυπτε ένα σαφώς χαμηλότερο προσαρμοσμένο βασικό ποσό από εκείνο των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, ιδίως της Bong και των προσφευγουσών (2 063 920 έναντι 13 860 000 και 11 823 500 ευρώ), ακόμη και αν τα μη προσαρμοσμένα βασικά ποσά της GPV, της Bong και των προσφευγουσών δεν απείχαν πολύ μεταξύ τους (103 196 000, 115 500 000 και 118 235 000 ευρώ).

138 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 17 της προσβαλλόμενης απόφασης, κατά την Επιτροπή, η προσέγγιση αυτή ήταν ιδίως αναγκαία προκειμένου να οριστεί το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό κάτω από το ανώτατο όριο του 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών της GPV το 2013, και ο συντελεστής μείωσης 98 % αποτελούσε τη μέγιστη αναφορά σε σχέση με την οποία καθορίστηκαν οι λοιποί συντελεστές μείωσης. Πράγματι, απαντώντας στη γραπτή ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών της GPV ανερχόταν το 2012 σε 23 460 596 ευρώ (που χρησιμοποιήθηκε για τον προσδιορισμό του δείκτη προϊόντος/κύκλος εργασιών) και το 2013 σε 23 356 449 ευρώ (που χρησιμοποιήθηκε για την ενδιάμεση εφαρμογή του ανώτατου ορίου του 10 %). Κατά τη διάρκεια της δίκης, η Επιτροπή εξήγησε επίσης ότι ο συντελεστής μείωσης 98 % που χορηγήθηκε στην GPV οφειλόταν κυρίως στην ανάγκη καθορισμού του βασικού ποσού της κάτω από το ανώτατο όριο του 10 %, διότι ο δείκτης προϊόντος/κύκλου εργασιών της ήταν ο υψηλότερος συγκριτικά και ο συνολικός κύκλος εργασιών της μειώθηκε ουσιωδώς το 2012 και το 2013 (βλ. σκέψη 86 ανωτέρω).

139 Λαμβανομένης όμως υπόψη, πρώτον, της σχετικά σημαντικής αξίας των πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης από την GPV το 2007, στην οποία βασιζόταν ο καθορισμός του μη προσαρμοσμένου βασικού ποσού της, δεύτερον, του ιδιαίτερα χαμηλού συνολικού κύκλου εργασιών της το 2012 και το 2013 σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και, τρίτον, του ότι, στην περίπτωση της GPV, η συνεκτίμηση του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών και του ανώτατου ορίου του 10 % για την προσαρμογή του βασικού ποσού της έπρεπε οπωσδήποτε να συνεπάγεται ουσιώδη, ακόμη και δυσανάλογη μείωση του εν λόγω ποσού, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η GPV βρισκόταν σε διαφορετική κατάσταση σε σχέση με τις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των προσφευγουσών. Επομένως, η εφαρμογή της ίδιας μεθοδολογίας για την προσαρμογή του βασικού ποσού στην περίπτωσή της με τη χρήση, μεταξύ άλλων, της εφαρμογής του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών για τον ορισμό του εν λόγω ποσού κάτω από το ανώτατο όριο του 10 % συνιστούσε άνιση μεταχείριση υπέρ της GPV.

140 Επιπλέον, ακόμη και αν, κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή είχε την πρόθεση να υλοποιήσει το πνεύμα της απόφασης της 16ης Ιουνίου 2011, Putters International κατά Επιτροπής (T-211/08, EU:T:2011:289, σκέψη 80), εντούτοις, το αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής είχε ως αποτέλεσμα τον καθορισμό του προσαρμοσμένου βασικού ποσού της GPV σε σαφώς χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με όλες τις άλλες επιχειρήσεις. Κυρίως, το ύψος του εν λόγω ποσού δεν παρουσίαζε πλέον, σε αντίθεση με τις περιπτώσεις της Bong, της Hamelin και των προσφευγουσών και αντιθέτως προς τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 123 ανωτέρω, αρκούντως ουσιώδη σύνδεσμο με το μη προσαρμοσμένο βασικό ποσό της GPV, ενώ το εν λόγω ποσό έπρεπε να αντανακλά, μεταξύ άλλων, το μέγεθος και την οικονομική ισχύ της επιχείρησης αυτής που χαρακτήριζαν τη σχετική σημασία της συμμετοχής της στην παράβαση. Επομένως, στην περίπτωση της GPV, η Επιτροπή προέβη σε υπερβολικά

σχηματική και άκαμπτη προσαρμογή του βασικού ποσού ως προς το ανώτατο όριο του 10 %, μη λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάστασή της που συνίστατο σε ουσιώδη απόκλιση μεταξύ της αξίας των πωλήσεών της το 2007, ως ουσιαστικό κριτήριο που αντιπροσωπεύει το μέγεθός και την οικονομική της ισχύ, και του συνολικού κύκλου εργασιών της το 2012 και το 2013. Ως εκ τούτου, η προσέγγιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα να διαρραγεί η σχέση μεταξύ, αφενός, του βασικού ποσού της GPV και, αφετέρου των κριτηρίων και σκοπών κύρωσης και αποτροπής, κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, δημιουργώντας, στο ενδιάμεσο αυτό στάδιο της διαδικασίας υπολογισμού των προστίμων, αποτέλεσμα που συνήθως επέρχεται μόνον κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής, ήτοι κατά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου προσαρμογής του 10 % βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού.

141 Έτσι, βάσει της μεθοδολογίας αυτής, η συνεκτίμηση, υπέρ της GPV, του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών της και του ανώτατου ορίου του 10 %, παρά τη σημαντική απόκλιση μεταξύ της αξίας των πωλήσεών της και του συνολικού κύκλου εργασιών της, έπρεπε να είχε ως αποτέλεσμα τη διάρρηξη της σχέσης που απαιτείται μεταξύ των μη προσαρμοσμένων και προσαρμοσμένων βασικών ποσών. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, αντίθετα προς τον σκοπό που υπογράμμισε η ίδια η Επιτροπή στο πλαίσιο της σύγκρισης των καταστάσεων της Bong, της Hamelin και των προσφευγουσών, το προσαρμοσμένο βασικό ποσό δεν ήταν πλέον σε θέση να αποτυπώσει το μέγεθος και την οικονομική ισχύ της GPV και να διασφαλίσει επαρκώς αποτρεπτικό αποτέλεσμα έναντι αυτής ούτε να εξισορροπήσει το εν λόγω ποσό σε σχέση με το ποσό των προστίμων των λοιπών επιχειρήσεων και, επομένως, η άνιση αυτή μεταχείριση δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί αντικειμενικά. Συναφώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί τη νομολογία που μνημονεύεται στις σκέψεις 96 και 97 ανωτέρω, της οποίας η εφαρμογή εξαρτάται ακριβώς από την τήρηση του ανώτατου ορίου του 10 % ως ανώτατου ορίου προσαρμογής κατά το πέρας της διαδικασίας υπολογισμού του προστίμου και όχι στο ενδιάμεσο στάδιο προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων (βλ. σκέψη 104 ανωτέρω). Πράγματι, ελλείψει προσαρμογής του βασικού ποσού της GPV, το τελικώς επιβλητέο σε αυτήν πρόστιμο μετά την εφαρμογή του εν λόγω ανώτατου ορίου ήταν σαφώς υψηλότερο, ήτοι περίπου 2,34 αντί για 1,651 εκατομμύρια ευρώ, όπως επιβλήθηκε με την αρχική απόφαση.

142 Κατά συνέπεια, η εφαρμογή της μεθόδου προσαρμογής των βασικών ποσών ως προς την GPV συνιστά μη δικαιολογημένη άνιση μεταχείριση έναντι των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, ιδίως έναντι της Bong και των προσφευγουσών.

143 Εντούτοις, τούτο δεν σημαίνει ότι το δεύτερο σκέλος του υπό εξέταση λόγου ακυρώσεως, το οποίο προβάλλεται επικουρικώς, πρέπει να γίνει δεκτό.

144 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αφενός, κατ' την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες είχαν κατ' επανάληψη δηλώσει ότι δεν αμφισβητούσαν τη νομιμότητα των επιβληθέντων στις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προστίμων, τα οποία έχουν καταστεί απρόσβλητα, συμπεριλαμβανομένου του προστίμου που επιβλήθηκε στην GPV. Αφετέρου, ακόμη και αν η ευνοϊκότερη και μη αντικειμενικά δικαιολογημένη μεταχείριση της GPV είναι παράνομη, υπενθυμίζεται ότι η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης πρέπει να συμβιβάζεται με την τήρηση της αρχής της νομιμότητας, κατά την οποία κανείς δεν μπορεί να επικαλείται υπέρ αυτού παρανομία που διαπράχθηκε προς όφελος τρίτου (αποφάσεις της 5ης Δεκεμβρίου 2013, Solvay κατά Επιτροπής, C-455/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:796, σκέψη 109, της 16ης Ιουνίου 2016, Evonik Degussa και AlzChem κατά Επιτροπής, C-155/14 P, EU:C:2016:446, σκέψη 58, και της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, LG Electronics και Koninklijke Philips Electronics κατά Επιτροπής, C-588/15 P και C-622/15 P, EU:C:2017:679, σκέψη 91).

145 Επομένως, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να επικαλεστούν προς όφελός τους την παρανομία που διαπράχθηκε μόνον υπέρ της επιχείρησης GPV. Εν προκειμένω, τούτο δεν είναι δυνατόν, κατά μείζονα λόγο καθόσον, αφενός, η αρχική απόφαση κατέστη απρόσβλητη έναντι της GPV και το ύψος του προστίμου που της επιβλήθηκε δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας διαφοράς και, αφετέρου, η μεταχείριση που επιφυλάχθηκε σε όλες τις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, πλην της GPV,

βασιζόταν στην ίδια μεθοδολογία προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων, καθ' όμοιο τρόπο. Πράγματι, εάν γινόταν δεκτό το αίτημα των προσφευγουσών να τους χορηγηθεί υψηλότερος συντελεστής μείωσης, τούτο θα μπορούσε να διακυβεύσει την εκτίμηση της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης έναντι αυτών στο πλαίσιο της προσαρμογής των βασικών ποσών σε σχέση με τη Bong, τη Mayer-Kuvert και τη Hamelin, των οποίων τα πρόστιμα επίσης έχουν καταστεί απρόσβλητα και σε σχέση με τις οποίες οι προσφεύγουσες έχουν ήδη τύχει πλεονεκτήματος (βλ. σκέψεις 118 έως 135 ανωτέρω). Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η διαπραχθείσα έναντι της GPV παρανομία ενέπιπτε στην εφαρμογή διαφορετικού νομικού κριτηρίου για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου ή είχε ως συνέπεια τη μείωση της σχετικής βαρύτητας της GPV στην παράβαση εις βάρος τους (πρβλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, LG Electronics και Koninklijke Philips Electronics κατά Επιτροπής, C-588/15 P και C-622/15 P, EU:C:2017:679, σκέψεις 95 και 96).

146 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο το δεύτερο σκέλος του υπό εξέταση λόγου ακυρώσεως και, ως εκ τούτου, ο λόγος αυτός στο σύνολό του.

Γ. Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων ή της επιείκειας

147 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τη νομιμότητα της μη συνεκτίμησης από την Επιτροπή του προστίμου που τους είχε ήδη επιβάλει η CNC με την απόφαση της 25ης Μαρτίου 2013 (αιτιολογικές σκέψεις 46 και 56 της προσβαλλόμενης απόφασης). Δεν προβάλλουν παραβίαση της αρχής ne bis in idem αλλά της αρχής της αναλογικότητας, όπως ερμηνεύθηκε με την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 11), η οποία ισχύει ακόμη και ελλείψει δυνατότητας εφαρμογής της αρχής ne bis in idem, και είναι γνωστή στη γερμανική θεωρία ως αρχή του συνυπολογισμού (Anrechnungsprinzip) ή ως γενική απαίτηση επιείκειας την οποία η ίδια η Επιτροπή είχε ήδη τηρήσει κατά την προηγούμενη πρακτική που ακολουθούσε με τις αποφάσεις της.

148 Στην αιτιολογική σκέψη 50 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή εσφαλμένως απέρριψε, κατά τις προσφεύγουσες, τη δυνατότητα σύγκρισης μεταξύ της προγενέστερης πρακτικής που ακολουθούσε με τις αποφάσεις της και της υπό κρίση υπόθεσης, ισχυριζόμενη ότι δεν αποδείχθηκε ότι οι προσφεύγουσες βρίσκονταν σε δύσκολη οικονομική κατάσταση ή ότι η συνδυασμένη επίπτωση των δύο κυρώσεων είχε τόσο μεγάλη σημασία ώστε να πρέπει να συναχθεί ότι είχε υπέρμετρα αποτρεπτικό χαρακτήρα. Όπως είχε ήδη γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η οικονομική κατάσταση των προσφευγουσών επιδεινώθηκε σημαντικά λόγω της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, καθώς και λόγω της γενικευμένης μείωσης της ζήτησης χάρτινων φακέλων σε ένα ολοένα και πιο ψηφιοποιημένο περιβάλλον, λόγοι για τους οποίους οι προσφεύγουσες υπέστησαν ζημίες ύψους 2 900 000 ευρώ το 2013, πλέον των προ φόρων ζημιών που σημειώθηκαν το 2012 ύψους 18 855 000 ευρώ, εκ των οποίων 12 002 000 ευρώ για πρόστιμα που επιβλήθηκαν από τη CNC. Ως εκ τούτου, αναγκάστηκαν, τον Φεβρουαρίου του 2014, να απολύσουν 132 εργαζομένους του κύριου κέντρου παραγωγής στην Alcalá de Henares (Ισπανία), ήτοι το 28 % των εργαζομένων, και τα καθαρά έσοδα το 2013 μειώθηκαν κατά 8,5 % σε σχέση με το 2012. Όσον αφορά τον υπέρμετρα αποτρεπτικό χαρακτήρα, οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε από τη CNC ισοδυναμούσε με το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους, ενώ το επιβληθέν με την προσβαλλόμενη απόφαση πρόστιμο ισοδυναμούσε με το 9,7 % του ίδιου συνολικού κύκλου εργασιών. Επομένως, η συνδυασμένη επίπτωσή τους ήταν σχεδόν δύο φορές υψηλότερη από το ανώτατο όριο του 10 %.

149 Οι προσφεύγουσες διευκρινίζουν ότι προσκόμισαν λεπτομερείς πληροφορίες που αποδεικνύουν την εμφανή σχέση, τη «μερική αλληλεπικάλυψη» ή τη συμπληρωματικότητα και την αλληλεπίδραση που υφίσταται μεταξύ των πραγματικών περιστατικών για τα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις από τη CNC και εκείνων για τα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις με την προσβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, η σύμπραξη για την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν δύναται να εξηγηθεί βάσει και εντός του γενικού ή οργανωτικού πλαισίου των συμφωνιών που συνάφθηκαν

μεταξύ των υπό διερεύνηση επιχειρήσεων κατόπιν της προσχώρησης της Ισπανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες το 1986. Μέχρι το χρονικό αυτό σημείο, οι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνίες στην ισπανική αγορά το 1978 συνάπτονταν σε εθνική κλίμακα, δεδομένου ότι η αγορά αυτή προστατευόταν έναντι των εισαγωγών με δασμούς ύψους 36 % επί των φακέλων. Κατόπιν της προσχώρησης αυτής και της κατάργησης των δασμών, οι Ισπανοί παραγωγοί αντιλήφθηκαν ότι η συνέχιση των συμφωνιών τους εξαρτιόταν από την προστασία της ισπανικής αγοράς έναντι της εισόδου αλλοδαπών παραγωγών. Επομένως, οι συμφωνίες αυτές διευρύνθηκαν στη Γαλλία και την Πορτογαλία με συμφωνία συναφθείσα στο Παρίσι (Γαλλία), στις 16 Ιουλίου 1986, μεταξύ των κυριότερων Ισπανών και Γάλλων παραγωγών και με παρόμοια συμφωνία που είχε συναφθεί προηγουμένως με τους κυριότερους Πορτογάλους παραγωγούς. Οι συμφωνίες αυτές γνωστοποιήθηκαν σε όλους τους Ισπανούς παραγωγούς που ήταν μέλη της Asociación Española de Fabricantes de Sobres y Manipulados de Papel y Cartón para la Enseñanza y la Oficina (ASSOMA) κατά τη διάρκεια συνάντησης που πραγματοποιήθηκε στις 16 Οκτωβρίου 1986. Στη συνέχεια, διευρύνθηκαν περαιτέρω και συμπεριέλαβαν τη Hamelin το 1995 και τη σουηδική εταιρία Bong το 1999, προκειμένου να καλυφθούν επίσης οι σκανδιναβικές χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία. Κατά συνέπεια, η λειτουργία των συμφωνιών στην Ισπανία εξαρτιόταν από την ύπαρξη ευρωπαϊκών συμφωνιών για την προστασία της ισπανικής αγοράς έναντι της εισόδου αλλοδαπών παραγωγών.

150 Κατά τις προσφεύγουσες, η μη συνεκτίμηση του επιβληθέντος από τη CNC προστίμου εισάγει επίσης δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος τους. Είναι η μόνη επιχείρηση μεταξύ αυτών που αναγνωρίστηκαν ως υπεύθυνες για την αναφερόμενη στην αρχική απόφαση παράβαση, στην οποία εθνική αρχή ανταγωνισμού είχε επιβάλει κυρώσεις για πραγματικά περιστατικά που συνδέονται με εκείνα για τα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις από την Επιτροπή. Αντιθέτως προς όσα αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 55 της προσβαλλόμενης απόφασης, το αίτημα για τη μείωση που θεμελιώνεται στην απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4), δεν τους παρέχει de facto πλεονέκτημα, αλλά αποσκοπεί στην αναγνώριση ενός πραγματικού στοιχείου που απουσιάζει στην περίπτωση των λοιπών επιχειρήσεων στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις με την αρχική απόφαση. Ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο –επικουρικώς και συμπληρωματικώς σε σχέση με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως– να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη απόφαση και να μειώσει το πρόστιμο που τους επιβλήθηκε κατά 33 % επιπλέον, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το πρόστιμο που επιβλήθηκε από τη CNC με την απόφασή της της 25ης Μαρτίου 2013, της οποίας η βασιμότητα επιβεβαιώθηκε από το Audiencia Nacional, Sala de lo Contencioso (Κεντρικό Δικαστήριο, τμήμα γενικής αρμοδιότητας) με την απόφασή του της 29ης Μαρτίου 2017. Οι προσφεύγουσες προσθέτουν, κατ' ουσίαν, ότι η απόφαση αυτή αναγνωρίζει ότι η «περίοδος [των πραγματικών περιστατικών για τα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις από την Επιτροπή] αλληλεπικαλύπτεται» με εκείνην για την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις από τη CNC και ότι υπάρχει αλληλεπικάλυψη όσον αφορά το προϊόν (χάρτινοι φάκελοι). Τούτο επιβεβαιώνει την ύπαρξη μερικής αλληλεπικάλυψης ή τον ταυτόσημο χαρακτήρα του οργανωτικού πλαισίου που αφορά τις πρακτικές για τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις από τη CNC και αυτές για τις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις με την προσβαλλόμενη απόφαση.

151 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του υπό εξέταση λόγου ακυρώσεως.

152 Με τον υπό εξέταση λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες προβάλλουν παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, και ειδικότερα της αρχής της επιείκειας, για τον λόγο ότι, κατ' ουσίαν, αντιθέτως προς την προγενέστερη πρακτική της κατά τη λήψη αποφάσεων, στο πλαίσιο του υπολογισμού του προστίμου που επιβλήθηκε με την αρχική και την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το πρόστιμο που είχε επιβάλει η CNC με την από 25ης Μαρτίου 2013 απόφασή της σε αυτές, ως τη μόνη επιχείρηση που συγκαταλεγόταν στους αποδέκτες της αρχικής απόφασης, ενώ το ύψος του εν λόγω προστίμου ήταν ήδη ανώτερο από το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών τους (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 46 έως 55 της προσβαλλόμενης απόφασης).

153 Αντιθέτως, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η αρχή της επιείκειας, όπως αναγνωρίστηκε με την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 11), εφαρμόζεται εν προκειμένω.

154 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά την έκδοση της απόφασης της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4), πρώτον, δεν υφίστατο ακόμη το σύστημα συντρεχουσών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, το οποίο βασίζεται στον κανονισμό 1/2003, για την εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ· δεύτερον, οι αρμοδιότητες των εθνικών αρχών για την εφαρμογή, μεταξύ άλλων, του άρθρου 101 ΣΛΕΕ –και μόνον της παραγράφου 1– ήταν πιο περιορισμένες, και, τρίτον, ο τρόπος της παράλληλης προς την εφαρμογή του εθνικού δικαίου ανταγωνισμού εφαρμογής του δεν είχε ακόμη διευκρινιστεί με ρύθμιση κατά την έννοια του άρθρου 103 ΣΛΕΕ (πρβλ. αποφάσεις της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ., 14/68, EU:C:1969:4, σκέψεις 2 έως 9, και της 21ης Μαρτίου 1974, BRT και Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, EU:C:1974:25, σκέψεις 7 επ.). Επιπλέον, η απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4), αφορούσε την εφαρμογή από την Bundeskartellamt (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ανταγωνισμού, Γερμανία) μόνον του γερμανικού δικαίου του ανταγωνισμού σε σύμπραξη για την οποία η Επιτροπή είχε κινήσει παράλληλα διαδικασία για την εφαρμογή του άρθρου 85 ΕΟΚ. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη τη δυνατότητα των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και της Επιτροπής να επιβάλλουν, χωριστά και σωρευτικώς, πρόστιμα για την κύρωση, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, «ίδιας σύμπραξης», πράγμα που συνεπαγόταν ότι έπρεπε, δυνάμει της γενικής αρχής της επιείκειας, να αποφεύγεται «σώρευση κυρώσεων».

155 Εν προκειμένω, όμως, η CNC εφάρμοσε τόσο το άρθρο 101 ΣΛΕΕ όσο και το ισπανικό δίκαιο του ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1/2003, ο οποίος αποτελεί ακριβώς τη ρύθμιση κατά την έννοια του άρθρου 103, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο ε′, ΣΛΕΕ [πρώην άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, ΣΕΚ] για την εφαρμογή των αρχών των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ και τον καθορισμό των σχέσεων μεταξύ, αφενός, των εθνικών νομοθεσιών και, αφετέρου, των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια της απόφασης της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 4). Ειδικότερα, ο κανονισμός αυτός προβλέπει όχι μόνον ότι η υλοποίηση των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ ανατίθεται, σε πολύ μεγάλο βαθμό, στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού βάσει την ευθείας εφαρμογής των διατάξεών τους, συμπεριλαμβανομένης της παραγράφου 3 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (βλ. αιτιολογική σκέψη 4 του εν λόγω κανονισμού όπου γίνεται λόγος για σύστημα εξαιρέσεων άμεσης εφαρμογής), αλλά αποσκοπεί επίσης, δυνάμει του κανόνα περί σύγκλισης του άρθρου 3 και της αρχής της υπεροχής (απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ., 14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 6), στο να διαφυλάξει τη συνοχή, ή ακόμη και την ομοιομορφία της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης, ειδικότερα δε του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, και του αντίστοιχου εθνικού δικαίου ανταγωνισμού όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, όταν πληρούται το κριτήριο του επηρεασμού των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών.

156 Εξ αυτού συνάγεται ότι, όταν, όπως εν προκειμένω, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ είναι ανοιχτό, δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί ότι οι κινηθείσες από τις εθνικές αρχές και την Επιτροπή διαδικασίες επιδιώκουν «διαφορετικούς σκοπούς» κατά την έννοια της απόφασης της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 11). Τούτο οφείλεται στο ότι, αφενός, στο μέτρο που οι διαδικασίες αυτές αποσκοπούν στην υλοποίηση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, οποιαδήποτε και αν είναι η αρχή ανταγωνισμού που τις διεξάγει, επιδιώκουν τους ίδιους σκοπούς, ήτοι τη διατήρηση του ανταγωνισμού εντός της ενιαίας αγοράς (πρβλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Toshiba Corporation κ.λπ., C-17/10, EU:C:2011:552, σκέψη 81), και αφετέρου, στο μέτρο που το εθνικό δίκαιο του ανταγωνισμού εξακολουθεί να εφαρμόζεται, η υλοποίησή του πρέπει, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1/2003, να καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα με την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης. Επομένως, στο σύστημα των παράλληλων αρμοδιοτήτων δυνάμει του ίδιου κανονισμού, η «σώρευση κυρώσεων» κατά την έννοια της απόφασης της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ.

(14/68, EU:C:1969:4), είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση παράλληλης εφαρμογής του άρθρου 102 ΣΛΕΕ και του αντίστοιχου εθνικού δικαίου, το οποίο, υπό αυστηρότερους όρους, επιβάλλει κύρωση σε μονομερή συμπεριφορά επιχείρησης ή την απαγορεύει, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

157 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, μια τέτοια «σώρευση κυρώσεων» δεν μπορεί να στηρίζεται ούτε στη φερόμενη αλληλεπικάλυψη των επίμαχων παραβάσεων, ιδίως λαμβανομένων υπόψη των αντίστοιχων εδαφικών τους επιπτώσεων. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει, όσον αφορά ανάλογη περίπτωση παράλληλης εφαρμογής του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου ανταγωνισμού, κατά την οποία η εφαρμογή του εθνικού δικαίου από την εθνική αρχή ανταγωνισμού αφορούσε μόνον την αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά στο εθνικό έδαφος, ενώ η σχετική με την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ διαδικασία την οποία είχε κινήσει η Επιτροπή αφορούσε τον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού χαρακτήρα της ίδιας συμπεριφοράς στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, αποκλειομένου του οικείου εθνικού εδάφους, ότι η αρχή ne bis in idem –την οποία, ασφαλώς, δεν επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες προς στήριξη του υπό εξέταση λόγου ακυρώσεως– δεν μπορούσε να εφαρμοστεί διότι δεν πληρούνταν το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών (πρβλ. απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Toshiba Corporation κ.λπ., C-17/10, EU:C:2012:72, σκέψεις 96 έως 103). Επιπλέον, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω απόφαση, το ζήτημα της εφαρμογής της αρχής της επιείκειας δεν είχε εγερθεί και δεν ετίθετο κατά τρόπο ανάλογο με αυτόν που αποτέλεσε το αντικείμενο της απόφασης της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. 14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 11), στην οποία υπήρχε πραγματική σώρευση κυρώσεων για την ίδια σύμπραξη στα εδάφη που επικαλύπτονταν, ήτοι στη Γερμανία, αφενός, και στην κοινή αγορά, της Γερμανίας συμπεριλαμβανομένης, αφετέρου. Αντιθέτως, εν προκειμένω, όπως και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Toshiba Corporation κ.λπ. (C-17/10, EU:C:2012:72), τόσο μια τέτοια αλληλεπικάλυψη όσο και μια σώρευση κυρώσεων αποκλείονται εκ προοιμίου.

158 Χωρίς να απαιτείται να κριθεί οριστικώς το ζήτημα αν η αρχή της επιείκειας μπορεί να εφαρμόζεται σε καταστάσεις στις οποίες εφαρμόζονται παράλληλα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και το αντίστοιχο εθνικό δίκαιο του ανταγωνισμού, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, τα πραγματικά περιστατικά στα οποία βασίζονται η αρχική και η προσβαλλόμενη απόφαση και εκείνα στα οποία βασίζεται η απόφαση της CNC της 25ης Μαρτίου 2013 δεν αφορούσαν ούτε την «ίδια σύμπραξη» ούτε «σώρευση κυρώσεων» κατά την έννοια της απόφασης της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4, σκέψεις 3 και 11), ακόμη δε λιγότερο, λόγω των διαφορετικών εδαφών τα οποία αφορούσαν οι παραβάσεις και της διακριτής διάρκειά τους, πανομοιότυπα πραγματικά περιστατικά. Όπως ορθώς υπενθύμισε η Επιτροπή, η διάρκεια της εξεταζόμενης παράβασης για την οποία επέβαλε κύρωση με την αρχική και την προσβαλλόμενη απόφαση εκτεινόταν από τις 8 Οκτωβρίου 2003 έως τις 22 Απριλίου 2008, ενώ η CNC ερεύνησε συμπεριφορές αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού οι οποίες κάλυπταν την περίοδο από το 1977 έως το 2010 (όσον αφορά τους εκλογικούς φακέλους), από το 1990 έως το 2010 (όσον αφορά τους προεκτυπωμένους φακέλους) και από το 1994 έως το 2010 (όσον αφορά τους τυποποιημένους φακέλους και τον περιορισμό της τεχνολογικής προόδου). Επιπλέον, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι τα προϊόντα που αφορούσαν οι εν λόγω αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορές δεν ήταν ακριβώς τα ίδια με αυτά που αποτελούσαν το αντικείμενο της σύμπραξης για την οποία επέβαλε κυρώσεις η Επιτροπή. Ως εκ τούτου, ματαίως οι προσφεύγουσες επικαλούνται κοινά στοιχεία των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορών για τις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις με τις εν λόγω αποφάσεις. Ομοίως, δεδομένου ότι, αφενός, η CNC επέβαλε κυρώσεις για τη συμπεριφορά των προσφευγουσών όσον αφορά μόνον τα αποτελέσματά της στο ισπανικό έδαφος και για διαφορετική περίοδο και, αφετέρου, η Επιτροπή εξαίρεσε το έδαφος αυτό από τις ενέργειές της και το πεδίο εφαρμογής της αρχικής και της προσβαλλόμενης απόφασης, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι υπήρχε «σώρευση κυρώσεων» κατά την έννοια της απόφασης της 13ης Φεβρουαρίου 1969, Wilhelm κ.λπ. (14/68, EU:C:1969:4, σκέψη 11). Αντιθέτως, υπό τις περιστάσεις αυτές, μια πλήρης και αρκούντως αποτρεπτική κύρωση της αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφοράς των προσφευγουσών απαιτεί ακριβώς να ληφθεί υπόψη το σύνολο των αποτελεσμάτων της επί των

διαφόρων αυτών εδαφών, συμπεριλαμβανομένης της χρονικής διάρκειας, και, επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν μείωσε, για τους ίδιους αυτούς λόγους, το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες με την αρχική και την προσβαλλόμενη απόφαση.

159 Η εκτίμηση αυτή δεν κλονίζεται από την προγενέστερη πρακτική που ακολουθούσε η Επιτροπή με τις αποφάσεις της σχετικά με άλλες καταστάσεις, ανεξαρτήτως του αν ο χαρακτήρας τους είναι συγκρίσιμος ή όχι με την περίπτωση που ανέκυψε εν προκειμένω. Συναφώς, αρκεί η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, μια τέτοια προγενέστερη πρακτική λήψης αποφάσεων δεν επέχει θέση νομικού πλαισίου που διέπει την επιβολή προστίμων στο δίκαιο του ανταγωνισμού και ότι αποφάσεις που αφορούν άλλες υποθέσεις έχουν μόνον ενδεικτικό χαρακτήρα όσον αφορά την ύπαρξη δυσμενών διακρίσεων ή δυσανάλογου χαρακτήρα του προστίμου (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-444/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:464, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, της 10ης Ιουλίου 2014, Telefónica και Telefónica de España κατά Επιτροπής, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, σκέψη 189, και της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, Pilkington Group κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-101/15 P, EU:C:2016:631, σκέψη 68). Εντούτοις, όπως εκτέθηκε, ιδίως, στη σκέψη 158 ανωτέρω, εν προκειμένω οι αιτιάσεις των προσφευγουσών δεν είναι ικανές να τεκμηριώσουν τον δυσανάλογο έναντι αυτών χαρακτήρα του επιβληθέντος προστίμου.

160 Τέλος, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, δεν είναι βάσιμος ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι υπέστησαν δυσμενή διάκριση λόγω του ότι αποτελούσαν τη μόνη επιχείρηση στην οποία επιβλήθηκε πρόστιμο από τη CNC για τη συμμετοχή της στην αντίστοιχη σύμπραξη στην Ισπανία, δεδομένου ότι η CNC επέβαλε σε μια θυγατρική της Hamelin, την Envel Europa, πρόστιμο 637 464 ευρώ με την ίδια απόφαση της 25ης Μαρτίου 2013, πράγμα που δεν αμφισβήτησαν οι προσφεύγουσες. Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν ούτε να επικαλεστούν τη φερόμενη επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης τους, για την οποία θα μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση μείωσης του προστίμου κατά την παράγραφο 35 των κατευθυντηρίων γραμμών λόγω αδυναμίας πληρωμής του. Συγκεκριμένα, αφενός, δεν αμφισβητούν ότι παρέλειψαν να υποβάλουν, αντιθέτως προς την Bong και τη Hamelin, κατά τη διοικητική διαδικασία, ακόμη και μετά την επανάληψή της, τέτοια αίτηση στην Επιτροπή και, αφετέρου, δεν υπέβαλαν ανάλογη αίτηση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ιδίως προς στήριξη του δεύτερου αιτήματός τους περί μείωσης του επιβληθέντος προστίμου.

161 Κατά συνέπεια, ο υπό εξέταση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Δ. Συμπεράσματα

162 Κατόπιν του συνόλου των προηγουμένων σκέψεων, το αίτημα ακυρώσεως, το οποίο προβάλλεται κυρίως, πρέπει να απορριφθεί.

163 Όσον αφορά το επικουρικώς προβληθέν αίτημα μείωσης του προστίμου, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 261 ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, ο δικαστής της Ένωσης διαθέτει απεριόριστη δικαιοδοσία που του παρέχει την εξουσία, πέραν του απλού ελέγχου νομιμότητας της κύρωσης, να προβαίνει στη δική του εκτίμηση ως προς το ποσό της κύρωσης αυτής, υποκαθιστώντας την Επιτροπή η οποία εξέδωσε την πράξη στην οποία καθορίστηκε αρχικώς το εν λόγω ποσό. Κατά συνέπεια, ο δικαστής της Ένωσης μπορεί να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη πράξη, ακόμη και χωρίς να την ακυρώσει, προκειμένου να καταργήσει, μειώσει ή αυξήσει το ύψος του επιβληθέντος προστίμου, η δε αρμοδιότητα αυτή ασκείται λαμβανομένων υπόψη όλων των πραγματικών περιστάσεων (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Orange Polska κατά Επιτροπής, C-123/16 P, EU:C:2018:590, σκέψη 106 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

164 Η άσκηση της ως άνω αρμοδιότητας απαιτεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, να λαμβάνεται υπόψη, για κάθε επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται κύρωση, η σοβαρότητα της επίμαχης παράβασης και η διάρκειά της, τηρουμένων, μεταξύ άλλων, των αρχών της αιτιολόγησης, της αναλογικότητας, της εξατομίκευσης των κυρώσεων και της ίσης μεταχείρισης, χωρίς

μάλιστα το Δικαστήριο να δεσμεύεται από τους ενδεικτικούς κανόνες που καθορίζει η Επιτροπή στις κατευθυντήριες γραμμές της (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 90).

165 Προς τούτο, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια των παραβάσεων, καθώς και όλα τα στοιχεία που προσφέρονται για την εκτίμηση της σοβαρότητάς τους, όπως η συμπεριφορά κάθε επιχείρησης, η λειτουργία εκάστης εξ αυτών κατά τον καθορισμό των εναρμονισμένων πρακτικών, το όφελος που άντλησαν από τις πρακτικές αυτές, το μέγεθός τους και η αξία των οικείων εμπορευμάτων, καθώς και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν τέτοιου είδους παραβάσεις για τους σκοπούς της Ένωσης. Επιπλέον, αντικειμενικά στοιχεία όπως το περιεχόμενο και η διάρκεια των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορών, ο αριθμός και η έντασή τους, η έκταση της επηρεασθείσας αγοράς και η επιδείνωση που υπέστη η δημόσια οικονομική τάξη πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Τέλος, στην ανάλυση αυτή πρέπει να συνεκτιμώνται το σχετικό μέγεθος των ευθυνόμενων επιχειρήσεων και το μερίδιο της αγοράς που κατέχουν, καθώς και η τυχόν καθ' υποτροπή υιοθέτηση τέτοιων συμπεριφορών (πρβλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011, Χαλκόρ κατά Επιτροπής, C-386/10 P, EU:C:2011:815, σκέψεις 56 και 57).

166 Εν προκειμένω, στο Γενικό Δικαστήριο εναπόκειται, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, να καθορίσει, σε συνάρτηση προς τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες προς στήριξη του αιτήματός τους περί μεταρρύθμισης, το ύψος του προστίμου που κρίνει ως το πλέον ενδεδειγμένο, υπό το πρίσμα των διαπιστώσεων που διατυπώθηκαν ειδικότερα στο πλαίσιο της εξέτασης του δεύτερου λόγου ακυρώσεως (βλ. ιδίως σκέψεις 136 έως 146 ανωτέρω), και λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των πραγματικών περιστατικών.

167 Υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, αφενός, ότι η αξία των πωλήσεων που πραγματοποίησαν οι προσφεύγουσες το 2007 ανερχόταν σε 143 316 000 ευρώ και, αφετέρου, ότι ο κύκλος εργασιών τους το 2013 ανερχόταν σε 121 728 000 ευρώ, πράγμα που δεν αμφισβήτησαν οι προσφεύγουσες.

168 Επισημαίνεται, στη συνέχεια, ότι η παράβαση είναι αρκετά σοβαρή, καθότι οι προσφεύγουσες συμμετείχαν πλήρως σε σύμπραξη που είχε ως σκοπό τον συντονισμό των τιμών πώλησης, την κατανομή της πελατείας και την ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών για την ευρωπαϊκή αγορά τυποποιημένων φακέλων βάσει καταλόγου και ειδικών τυπωμένων φακέλων, συμπεριλαμβανομένων των αγορών της Δανίας, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Σουηδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Νορβηγίας.

169 Εξάλλου, αποδείχθηκε ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε στην παράβαση από τις 8 Οκτωβρίου 2003 έως τις 22 Απριλίου 2008.

170 Όσον αφορά τα σφάλματα της Επιτροπής στο πλαίσιο του καθορισμού των ποσών των προστίμων, υπενθυμίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι η μέθοδος που χρησιμοποίησε η Επιτροπή ήταν μεν σύμφωνη προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης έναντι των προσφευγουσών, της Bong, της Hamelin και της Mayer-Kuvert, αλλά ότι παραβίασε την αρχή αυτή υπέρ της GPV (βλ. σκέψεις 139 έως 142 ανωτέρω).

171 Πράγματι, η κατάσταση της GPV ήταν ιδιάζουσα λόγω, αφενός, της σχετικά σημαντικής αξίας των εκ μέρους της πωλήσεων του προϊόντος της σύμπραξης το 2007 στην οποία βασιζόταν ο καθορισμός του μη προσαρμοσμένου βασικού της ποσού και, αφετέρου, του ιδιαιτέρως χαμηλού κύκλου εργασιών της το 2012 και το 2013 σε σχέση με τους συνολικούς κύκλους εργασιών των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και, επομένως, στην περίπτωσή της, η συνεκτίμηση του δείκτη προϊόντος/κύκλου εργασιών και του ανώτατου ορίου του 10 % για την προσαρμογή του βασικού της ποσού έπρεπε κατ' ανάγκην να επιφέρει σημαντική μείωση του εν λόγω ποσού. Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι, λαμβανομένης υπόψη της ιδιάζουσας και διαφορετικής αυτής κατάστασης της GPV και της μη ενδεδειγμένης μεθόδου προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων που ακολούθησε η Επιτροπή ως προς αυτήν, οι λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των

προσφευγουσών, των οποίων η κατάσταση δεν ήταν συγκρίσιμη με εκείνη της GPV, στο μέτρο που οι συνολικοί κύκλοι εργασιών τους ήταν σημαντικά υψηλότεροι, δεν μπορούν να τύχουν μείωσης ανάλογης με αυτήν που εφαρμόστηκε στην GPV.

172 Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εκτέθηκαν στις σκέψεις 158 έως 160 ανωτέρω, και λόγω της ανάγκης στάθμισης των διαφόρων στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου (βλ. σκέψεις 164 και 165 ανωτέρω), το Γενικό Δικαστήριο θεωρεί ότι το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες, δεδομένης, ειδικότερα, της σοβαρότητας της παράβασης και της διάρκειας της συμμετοχής τους σε αυτήν, είναι πρόσφορο και, επομένως, δεν πρέπει να μειωθεί.

173 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθούν τα επικουρικώς προβληθέντα περί μεταρρύθμισης αιτήματα των προσφευγουσών, καθόσον αφορούν τη μείωση του ποσού του προστίμου των 4 729 000 ευρώ που τους επιβλήθηκε.

174 Κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

IV. Επί των δικαστικών εξόδων

175 Το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Ωστόσο, κατά το άρθρο 135, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί κατ' εξαίρεση, όταν τούτο επιβάλλεται για λόγους επιείκειας, να αποφασίσει ότι ο ηττηθείς διάδικος φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων του, μέρος μόνον των εξόδων του αντιδίκου. Επίσης, κατά το άρθρο 135, παράγραφος 2, του ίδιου Κανονισμού, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να καταδικάσει ακόμη και τον νικήσαντα διάδικο σε μέρος ή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων, αν τούτο δικαιολογείται από τη στάση του, ακόμη και πριν από την έναρξη της δίκης. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα θεσμικό όργανο του οποίου η απόφαση δεν ακυρώθηκε, λόγω ανεπάρκειας του εν λόγω οργάνου, εξαιτίας της οποίας ο προσφεύγων αναγκάστηκε να ασκήσει προσφυγή (βλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2016, Ιταλία και Eurallumina κατά Επιτροπής, T-60/06 RENV II και T-62/06 RENV II, EU:T:2016:233, σκέψη 245 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

176 Ασφαλώς, εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν ως προς το πρώτο και το δεύτερο αίτημά τους. Εντούτοις, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι από την εξέταση της προσφυγής στην υπό κρίση υπόθεση προέκυψε ότι η Επιτροπή θα μπορούσε να επιδείξει μεγαλύτερη επιμέλεια τόσο σχετικά με τον καθορισμό της μεθοδολογίας προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων όσο και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο την εφάρμοσε και αιτιολόγησε την απόφασή της (βλ. σκέψεις 139 έως 142 ανωτέρω), χωρίς ωστόσο οι λόγοι αυτοί να επαρκούν ώστε να γίνουν δεκτά τα ως άνω αιτήματα. Αυτή η έλλειψη επιμέλειας είναι κατά μείζονα λόγο αποδοκιμαστέα καθόσον η προσβαλλόμενη απόφαση είναι η δεύτερη απόφαση με την οποία επιβάλλεται πρόστιμο στις προσφεύγουσες διότι διέπραξαν την επίμαχη παράβαση, αφού είχαν ήδη επιτύχει την ακύρωση της αρχικής απόφασης λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, Printeos κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-95/15, EU:T:2016:722). Το Γενικό Δικαστήριο θεωρεί ότι οι λόγοι αυτοί ώθησαν τις προσφεύγουσες να ασκήσουν τις προσφυγές τους.

177 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει δίκαιο και θεμιτό να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά της έξοδα καθώς και στα έξοδα των προσφευγουσών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Van der Woude Frimodt Nielsen Kreuschitz

Półtorak Perillo

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Σεπτεμβρίου 2019.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

I. Ιστορικό της διαφοράς 2

A. Η διοικητική διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης 2

B. Απόφαση στην υπόθεση T-95/15 6

Γ. Απόφαση στην υπόθεση T-201/17 6

Δ. Επανάληψη της διοικητικής διαδικασίας και έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης 6

II. Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων 10

III. Σκεπτικό 10

A. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αφορά παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής ne bis in idem 10

B. Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αφορά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τον προσδιορισμό του ποσού του προστίμου 15

1. Υπόμνηση των βασικών επιχειρημάτων των διαδίκων 15

2. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις 21

3. Υπόμνηση της νομολογίας 22

4. Επί της βασιμότητας των νομικών παραδοχών των προβαλλομένων αιτιάσεων 24

5. Επί της συγκρισιμότητας των επίμαχων καταστάσεων, επί της ίσης ή άνισης μεταχείρισής τους και επί του αντικειμενικά δικαιολογημένου χαρακτήρα της εν λόγω μεταχείρισης 26

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις 26

β) Επί της ισότιμης προσαρμογής των βασικών ποσών των προστίμων 27

1) Επί της μεθόδου προσαρμογής που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση 27

2) Επί της νομιμότητας των αρχών και των σκοπών που οδήγησαν στην προσαρμογή των βασικών ποσών 29

γ) Επί της σύγκρισης με την κατάσταση της Bong 31

δ) Επί της σύγκρισης με την κατάσταση της Hamelin 32

ε) Επί της σύγκρισης με την κατάσταση της GPV 34

Γ. Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων ή της επιείκειας 36

Δ. Συμπεράσματα 40

IV. Επί των δικαστικών εξόδων 42